

Høringsnotat

Forslag til endringer i forskrift om netregulering og energimarkedet (modenhetsvurderinger mv.)

Innhold

1	Hovedinnhold i høringsforslaget	3
2	Bakgrunnen for forslaget	4
2.1	Modenhet.....	4
2.2	Registrering og rapportering av tidsbruk ved tilknytninger av kunder under 1 MW	5
2.3	Områdekonsesjonærenes plikt til å tilknytte forbruk uten ugrunnet opphold.....	5
3	Gjeldende rett	6
3.1	Markedsadgang – om leverings- og tilknytningsplikt.....	6
3.2	Tidsbruk for tilknytning	7
3.3	Markedsadgang uten ugrunnet opphold etter leveringsplikten	7
4	Departementets forslag: Krav til modenhetsvurderinger	8
4.1	Hvilke kunder skal modenhetsvurderes.....	9
4.2	Hvem skal gjennomføre modenhetsvurderingen?	10
4.3	Informasjonsplikt mellom tilknyttende nettselskap og overliggende nett følger av tilknytningsplikten	11
4.4	Forholdet mellom vurderinger av driftsmessig forsvarlighet og modenhet	11
4.5	Modenhetsdato	12
4.6	Minimumskriterier i modenhetsvurderingen.....	13
4.7	Reservasjon av kapasitet eller plassering i kapasitetskø	16
4.8	Tilbaketrekning av reservert kapasitet eller plass i kapasitetskø	17
4.9	Om oppfølging av regelverket	19
4.10	Overgangsregel: Modenhetsvurdering av forespørsler eller reserverasjoner mottatt før ikrafttredelsen av endringene i NEM	20
5	Departementets forslag: Krav til rapportering av tidsbruk for tilknytninger	21
5.1	Hva skal rapporteres?	22
5.2	Startpunktet for registreringen: Endelig installasjonsmelding.....	23
5.3	Utarbeidelse og aksept av tilbud om anleggsbidrag	24
5.4	Sluttpunkt for registrering: Nettselskapets nettanlegg er <i>klart</i> for spenningssetting, og nettanlegget er spenningsatt.....	24
5.5	Øvrige registreringer	25

5.6	Beskrivelse av rapporteringsplikten.....	25
6	Departementets forslag: Forskriftsfesting av tiltak etter leveringsplikten «uten ugrunnet opphold»	26
7	Endring av hjemmelsgrunnlag for sanksjonering av pliktbrudd	26
8	Økonomiske og administrative konsekvenser	27
8.1	Konsekvenser av å innføre krav om modenhetsvurdering.....	27
8.2	Konsekvenser av å registrere og rapportere tidsbruk for tilknytninger.....	29
8.3	Konsekvenser for endring av bestemmelse om områdekonsesjonærens leveringsplikt .	29
9	Merknader til forskriftsbestemmelsene	30
9.1	Til endret § 3-1 (Områdekonsesjonærens leveringsplikt)	30
9.2	Til ny § 3-4 (Plikt til å foreta modenhetsvurdering)	30
9.3	Til ny § 3-5 (Overgangsregel for modenhetsvurdering)	32
9.4	Til ny § 3-6 (Krav til registrering og rapportering av tidsbruk for tilknytninger).....	33
9.5	Til endret § 8-3 (Overtredelsesgebyr).....	34
9.6	Til endret § 8-4 (Straff)	34
10	Forslag til forskrift om endring i forskrift om netregulering og energimarkedet (NEM)..	34

1 Hovedinnhold i høringsforslaget

Departementet foreslår nye bestemmelser om krav til modenhet for prioritering av nettkunder i forskrift av 24. oktober 2019 nr. 1413 om nettregulering og energimarkedet (NEM), som varslet i *Regjeringens handlingsplan for raskere nettutbygging og bedre utnyttelse av nettet*. Formålet er å legge til rette for at prosjekter med gjennomføringsevne prioriteres i tilknytningskøen og hindre at umodne prosjekter med mindre sannsynlighet for realisering, over tid fortrenger mer modne prosjekter med større sannsynlighet for realisering.

Nettselskapene er regulerte monopolvirksomheter som har plikt til å knytte til kunder som har behov for tilknytning til strømmettet eller økt kapasitet (tilknytningsplikt). Kundens rett på tilknytning er underlagt visse betingelser. Når en aktør ber om ny eller økt kapasitet i nettet, vil det ofte være asymmetrisk informasjon mellom nettselskapet og aktøren fordi aktøren har mer informasjon om realismen i sitt prosjekt enn det nettselskapet har. Forslaget vil bidra til at nettselskapene blir bedre rustet til å avdekke relevant informasjon og vurdere forespørslene.

Departementet foreslår at det stilles krav om at nettselskapene skal gjennomføre en modenhetsvurdering av forespørsler om tilknytning til nettet eller økt kapasitet, før det reserveres ny kapasitet i nettet. Departementet foreslår videre at oppfyllelse av modenhetskriterier gjøres til en betingelse for å kunne få reservere kapasitet eller få en plass i en kapasitetskø.

Departementet foreslår at det for aktører som har fått reservert kapasitet, stilles krav om fremdrift i prosjektet som utløser behovet for tilknytning eller kapasitetsøkning, for at kunden beholder reservasjonen for tiltaket. Det foreslås derfor å innføre krav om at nettselskapet på jevnlig basis skal be om rapportering på oppfyllelse av modenhetskriteriene. Hvis fremdriften ikke er tilstrekkelig, skal nettselskapet trekke tilbake hele eller deler av den reserverte kapasiteten, slik at denne blir fristilt til andre. Formålet er å gjøre kapasiteten tilgjengelig for andre og mer modne prosjekter som står i kø. Det samme kravet gjelder der nettselskapet har anvist en eksisterende eller ny kunde plass i kapasitetskøen. Departementets forslag vil bidra til at nettkapasiteten fordeles til aktører med prosjekter som er tilstrekkelig modne.

Det foreslås bestemmelser om hvordan kapasiteten skal fordeles mellom modne kunder, etter tidspunktet for når de er vurdert som modne. Etter departementets vurdering vil forslaget redusere aktørenes insentiver til å være for tidlig ute med å reservere kapasitet, sammenlignet med dagens praksis. Dagens praksis for tilknytninger blir karakterisert ut fra prinsippet «først i tid, best i rett». Med departementets forslag vil ikke umodne kunder få reservere kapasitet. Videre vil det ikke være tilstrekkelig å bli vurdert som moden av nettselskapet én gang; aktøren må også jevnlig vise framdrift for å kunne beholde reservasjonen. Det samme gjelder plass i kapasitetskø. Forslaget vil imidlertid ikke endre aktørenes og nettselskapenes insentiver til tidlig dialog, slik at nettselskapene kan ha oversikt over mulig framtidig etterspørsel etter effekt når de planlegger og utvikler nettet.

I *Regjeringens handlingsplan for raskere nettutbygging og bedre utnyttelse av nettet* er det lagt til grunn at forskriftsendringene skal legge til rette for at eksisterende virksomhet kan vokse og omstille seg. Eksisterende virksomhet har blant annet tilgang på areal og kvalifisert arbeidskraft i sine lokalsamfunn. De inngår allerede i en verdikjede og bør også kunne vise finansieringsevne. Alt i alt bør slike virksomheter ha gode forutsetninger for å demonstrere gjennomføringsevne, og dermed modenhet. Dette er viktig for å bevare arbeidsplasser og sikre fortsatt verdiskaping, og for å kutte klimagassutslipp. Dersom to prosjekter vurderes likt

med hensyn til modenhet og framdrift, legger regjeringen til grunn at eksisterende virksomhet prioriteres.

Departementet legger til grunn at modenhetskriteriene som foreslått i dette høringsnotatet bidrar til prioritering av eksisterende virksomhet gjennom vektlegging av modenhet, og vil også bidra til å legge til rette for nye arbeidsplasser og økt verdiskaping i tråd med regjeringens veikart for grønt industriløft.

Departementet foreslår at det gis bestemmelser om registrering og rapportering av tidsbruk for tilknytning. I tillegg foreslås det å forskriftsfeste kravet om at leveringsplikten områdekonsesjonærer har skal gjennomføres «uten ugrunnet opphold».

Departementet tar sikte på at endringene trer i kraft høsten 2024.

2 Bakgrunnen for forslaget

Strømnettutvalget leverte sin utredning, NOU 2022: 6 Nett i tide – om utvikling i strømmettet 14. juni 2022, og *Regjeringens handlingsplan for raskere nettutbygging og bedre utnyttelse av nettet* ble lagt frem 19. april 2023. I handlingsplanen ble det varslet at regjeringen ville forskriftsfeste at nettselskapene skal hensynte prosjektenes modenhet i sine vurderinger av tilknytningsforespørsler.

24. mai 2023 fikk Reguleringsmyndigheten for energi (RME) et oppdrag fra departementet om å utrede og foreslå forskriftsendringer som gjør at nettselskapene skal ta hensyn til prosjektets modenhet når de vurderer forespørsler om tilknytning. Departementet mottok RMEs forslag 15. september 2023. I arbeidet med anbefalingen til departementet har RME hatt dialog med Fornybar Norge og flere nettselskap som har arbeidet med utviklingen og praktisering av å vurdere modenhet til ulike prosjekter.¹ I tillegg har RME også foreslått å forskriftsregulere registrering og rapportering av tidsbruk for tilknytning for kunder under 1 MW, samt et krav til at leveringsplikten til områdekonsesjonær skal gjelde «uten ugrunnet opphold».

2.1 Modenhet

Det er nettselskapene som håndterer henvendelser om tilknytning. Nettselskapene har tilknytningsplikt og en plikt til å gi nye og eksisterende kunder markedsadgang, jf. forskrift 24. oktober 2019 nr. 1413 om nettregulering og energimarkedet (NEM) kapittel 3. Det innebærer at de plikter å knytte til eller gi økt kapasitet til alle som ønsker det, uten ugrunnet opphold. Nettselskapene har også en plikt til å kreve at kunden betaler anleggsbidrag dersom tilknytningen eller kapasitetsøkningen fører til at det må bygges nytt nett eller at det må gjennomføres forsterkninger i eksisterende nett, jf. forskrift 11. mars 1999 nr. 302 om økonomisk og teknisk rapportering, inntektsramme for nettvirksomheten og tariffier (forskrift om kontroll av nettvirksomhet) kapittel 16. Dersom kunden ikke er villig til å betale utredningskostnader og anleggsbidrag der det er aktuelt, vurderes tilknytningsplikten å være oppfylt.

Det er mange kunder som ønsker tilknytning til strømmettet, og det er i dag flere steder manglende kapasitet i nettet for tilknytning av nye kunder eller økt uttak fra eksisterende kunder, utover den kapasiteten som allerede er reservert. Det gjelder alle nettnivåer. Det har medført at det flere steder er køer av aktører som ønsker tilknytning.

¹ Elvia, Statnett og Fornybar Norge (med Glitre Nett og Lede).

I dag kan tilknytningsprosessen fremstå som uoversiktlig, lite standardisert og lite transparent. Det er ulik praksis blant nettselskapene for hva som kreves av aktørene for å få reservere kapasitet i nettet, og for å beholde reservasjonen. En aktør kan vurdere flere lokasjoner for sitt prosjekt, og stille seg i kø flere steder, noe som kan virke som en markedsbarriere for andre aktører. Det er ikke alltid prosesser for å følge opp fremdrift hos aktørene, og aktørene kan fortsette å stå i kø eller opprettholde en reservasjon uten at det er fremdrift i prosjektene. Det kan dermed være flere aktører i kø, samtidig som realismen i prosjektene er uklare.

Formålet med forslaget til forskriftsbestemmelser om modenhet er å bidra til at det er prosjekter som er vurdert som modne som får reservere kapasitet, og å bidra til at prosjekter som ikke har den nødvendige modenheten, ikke skal oppta kapasitet og på den måten være en markedsbarriere for andre prosjekter. Formålet er videre å bidra til at nettselskapene får mer realistiske kapasitetskøer, noe som også vil gjøre det lettere for nettselskapene å vurdere behovet for utvikling av nye nettanlegg. Formålet er også å bidra til at tilknytningsprosessen blir mer enhetlig, transparent og oversiktlig.

2.2 Registrering og rapportering av tidsbruk ved tilknytninger av kunder under 1 MW

Nettselskapene har i dag en plikt til å tilknytte kunder som etterspør nettilknytning uten ugrunnet opphold, jf. NEM § 3-2 fjerde ledd og § 3-3 fjerde ledd. Den samme plikten gjelder eksisterende kunder som ber om økt kapasitet. RME har imidlertid ingen oversikt over hvor lang tid nettselskapene bruker på å tilknytte kundene.

Antall tilknytninger i distribusjonsnettet øker, blant annet som følge av omfattende elektrifisering. For kundene som ønsker tilknytning er tid ofte en kritisk faktor, og det kan utgjøre en kostnad for aktørene når det tar lang tid å få tilknytning. Det er også viktig for kundene at de i større grad får kunnskap om hvor lang tid ulike tilknytningsprosesser kan forventes å ta.

Raskere nettilknytning er et gode for samfunnet. For å sikre at nettselskapene har tilstrekkelig oppmerksomhet på å effektivisere tilknytningsprosessen og at de tilknytter kundene uten ugrunnet opphold, bør tilknytningstiden måles. Økt oppmerksomhet på tiden det tar å tilknytte kunder er blant annet tatt opp som en viktig faktor i NOU 2022: 6 *Nett i tide – om utvikling av strømmettet* og NOU 2023: 3 *Mer av alt – raskere*.

2.3 Områdekonsesjonærenes plikt til å tilknytte forbruk uten ugrunnet opphold

Alle steg i prosessen for å imøtekomme kundens forespørsel skal skje «uten ugrunnet opphold». Dette følger eksplisitt av NEM §§ 3-2 fjerde ledd og 3-3 fjerde ledd for henholdsvis tilknytning av nytt eller økning av eksisterende forbruk i regional- og transmisjonsnettet og for tilknytning av ny eller økt produksjon på alle nettnivå.

For tilknytnings- og investeringsplikten som følger av leveringsplikten til områdekonsesjonærene etter energiloven § 3-3 jf. NEM § 3-1 er det i forvaltningspraksis innfortolket et krav om å sørge for markedsadgang «uten ugrunnet opphold», men dette følger ikke direkte av forskriftsteksten. Forslaget innebærer at det nedfelles et slikt krav eksplisitt i forskriften.

3 Gjeldende rett

3.1 Markedsadgang – om leverings- og tilknytningsplikt

Nettselskapene skal sørge for markedsadgang for alle som etterspør nettjenester til objektive og ikke-diskriminerende vilkår, jf. NEM § 4-6 første ledd. Retten til markedsadgang gjelder både for forespørsler om økt kapasitet og for nye tilknytninger.

For å ivareta aktørenes rett til markedsadgang er alle med konsesjon etter energiloven kapittel 3 pålagt en tilknytningsplikt,² jf. energiloven §§ 3-3 til 3-4 a og NEM kapittel 3.

Tilknytningsplikten består av en tilknytnings- og en investeringsplikt, og pålegger berørte konsesjonærer å planlegge, investere i og, om nødvendig, søke konsesjon for nye nettanlegg som gjør det driftsmessig forsvarlig³ å imøtekomme kundens forespørsel om nettilknytning eller økt kapasitet. I tillegg har alle med områdekonsesjon etter energiloven § 3-2 en plikt til å levere elektrisk energi til alle kunder innenfor det geografiske området konsesjonen gjelder for (leveringsplikt), jf. energiloven § 3-3 første ledd og NEM § 3-1.

Konsesjonærenes tilknytnings- og investeringsplikt er en følgeplikt.⁴ Det betyr at nettselskapenes plikt til å gi kunder markedsadgang initieres av kundens forespørsel om ny eller økt kapasitet, og at netteiers plikter følger parallelt med initiativene til aktøren. Som eksempel vil en melding til NVE for et kraftproduksjonsanlegg følges opp med nettutredninger og melding fra det aktuelle nettselskapet, deretter konsesjonssøknader både for nett og produksjon, og at eventuelle investeringer gjøres samtidig.

Retten til markedsadgang er ikke absolutt, og det er flere forhold som påvirker nettselskapenes plikt til å gi markedsadgang. Et eksempel på det er at dersom det ikke vurderes som driftsmessig forsvarlig å tilknytte en ny kunde eller å gi en eksisterende kunde økt kapasitet i det eksisterende nettet, kan nettselskapet midlertidig nekte tilknytningen eller kapasitetsøkningen inntil nettselskapet har gjort nødvendige tiltak slik at tilknytningen blir driftsmessig forsvarlig.

Kundens betaling av anleggsbidrag, der det er aktuelt, er et vilkår for nettilknytning og dermed også markedsadgang. Det betyr at nettselskapets tilknytningsplikt og plikt til å gi kundene markedsadgang vurderes å være oppfylt uten at aktøren får tilknytning dersom kunden ikke vil betale utredningskostnader og/eller anleggsbidrag i tråd med forskrift om kontroll av nettvirksomhet.

Det er, innenfor rammene av plikten til å gi markedsadgang, lagt til grunn at nettselskapene har anledning til å oppstille objektive og ikke-diskriminerende modenheitskriterier. Dette kan være krav om at kunden har gitt nettselskapet tilstrekkelig informasjon til at saken kan tas til behandling, herunder at effektbehov og lokalisering er rimelig avklart.

Retten til markedsadgang forutsetter at nettselskapets eventuelle prioritering mellom kunder som ber om tilknytning eller økt kapasitet, skjer på objektive og ikke-diskriminerende vilkår. Det er gjennom praksis etablert at tildeling av kapasitet til den som spurte først vil være en objektiv og ikke-diskriminerende tildeling av kapasitet. Dette omtales gjerne som prinsippet om først i tid, best i rett. Dette er også innarbeidet i bransjen.⁵ Aktører som beholder en

² [Prop.5 L](#) (2017-2018) pkt. 3.2.5.2 på s. 34

³ Med driftsmessig forsvarlig menes at tilknytningen eller kapasitetsøkningen gir akseptable virkninger ut fra en teknisk faglig vurdering av nettet. Det er nettselskapene som foretar vurderingen for sine nettanlegg.⁴ Ot.prp.nr.62 (2008-2009) pkt. 4.1.1.2 på s. 34 og pkt. 4.1.2.2 på s. 38.

⁴ Ot.prp.nr.62 (2008-2009) pkt. 4.1.1.2 på s. 34 og pkt. 4.1.2.2 på s. 38.

⁵ [Bransjenorm for nettilknytning](#), pkt. 7.5.1 på s. 30, Energi Norge, 22.10.2021.

reservasjon der det ikke er grunnlag for det, for eksempel fordi det aktuelle prosjektet har endret omfang, endret lokalisering, eller ikke blir noe av, kan være en markedsbarriere for andre aktører. Markedsbarrierer kan hindre nettselskapene i å gi aktørene markedsadgang.

3.2 Tidsbruk for tilknytning

Tilknytningsplikten omfatter om nødvendig en plikt til å planlegge, søke konsesjon for, samt investere i nye nettanlegg «uten ugrunnet opphold», jf. NEM § 3-2 fjerde ledd første punktum og § 3-3 fjerde ledd første punktum. RME har utøvet kompetansen til å føre tilsyn med tidsbruken ved stedlig tilsyn og gjennom behandling av uenighetssaker, jf. energiloven § 10-1 første ledd tredje punktum, jf. NEM § 4-13 og §§ 3-1 til 3-3.

Etter direktiv 2009/72/EF (tredje elektrisitetsdirektiv) artikkel 37 nr. 1 bokstav m skal RME føre tilsyn med tiden det tar for konsesjonærer å foreta tilknytninger. Dette er et krav som er videreført fra andre elektrisitetsdirektiv art. 23 nr. 1 bokstav c. Det fremgår ikke på hvilken måte denne overvåkingen skal skje.

En viktig oppgave for RME er føre tilsyn for å sørge for at nettselskapene opptrer nøytralt og ikke utnytter monopolsituasjonen sin, for dermed å legge til rette for et effektivt og sikkert kraftmarked.

Krav til dokumentasjon

Nettselskapene er pålagt en dokumentasjonsplikt i de tilfeller kundens forespørsel utløser et anleggsbidrag, jf. forskrift om kontroll av nettvirksomhet § 16-3 jf. § 16-1. Det fremgår av § 16-3 bokstavene a til e at nettselskapene skal dokumentere forespørsel fra kunde, tilbud med estimert anleggsbidrag til kunde, akseptert avtale om tilknytning og anleggsbidrag, informasjon til kunde om eventuelle endringer i estimert anleggsbidrag underveis og etterberegnet anleggsbidrag. Denne dokumentasjonen skal nettselskapene oppbevare i ti år fra datoen anlegget er spenningsatt.

Forskrift 6. november 1998 nr. 1060 om elektriske lavspenningsanlegg (FEL) stiller krav til å melde fra til nettselskapene dersom det utføres arbeid på elektrisk lavspenningsanlegg. I henhold til FEL § 14 første ledd skal det «Før utførelse og endring av elektriske anlegg påbegynnes skal det sendes melding til sentral tilsynsmyndighet eller den de bemyndiger». Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB), som er sentral tilsynsmyndighet, har bemyndiget nettselskapene. Derfor mottar nettselskapene meldinger om installasjonsarbeid i sitt forsyningsområde, og FEL angir hva meldingen som minimum skal inneholde.

Nettselskapene kan selv fastsette ytterligere krav til hva som skal inngå i meldingen og nærmere føringer for når det skal sendes melding. Siden det er krav om at alle nye installasjoner og endringer av installasjoner skal meldes til nettselskapet har alle nettselskaper et system for mottak og behandling av slike meldinger. Flere nettselskaper har valgt å kreve at det gis mer informasjon i melding om installasjonsarbeid enn minimumskravene gitt i FEL § 14.

3.3 Markedsadgang uten ugrunnet opphold etter leveringsplikten

Hverken energiloven § 3-3 eller NEM-forskriften § 3-1 oppstiller et eksplisitt krav om at leveringsplikten skal oppfylles innen en bestemt tid. Det er imidlertid gjennom forvaltningspraksis innfortolket et krav om at områdekonsesjonærens plikt til å tilknytte og om nødvendig foreta investeringer etter energiloven § 3-3 (leveringsplikt) jf. NEM § 3-1, skal skje «uten ugrunnet opphold». Denne tolkningen er begrunnet med at det er nødvendig for at leveringsplikten skal være reell og at det samsvarer med lovens formål, lovgivers intensjon

om effektive nettmonopol og hensynet til ivaretagelse av forbrukerinteresser. Disse hensynene er fremhevet flere steder i forarbeidene til energiloven og har blitt vurdert som relevante å vektlegge ved fortolkningen av leveringsplikten etter NEM § 3-1.

At det gjelder et tidskrav for områdekonsesjonærens plikt til å tilknytte og om nødvendig foreta investeringer etter energiloven § 3-3 første ledd andre og tredje punktum, utledes også av sammenhengen i regelverket og da særlig reguleringen av tidsbruk når det gjelder tilknytningsplikten etter energiloven §§ 3-4 og 3-4 a og NEM §§ 3-2 og 3-3, for henholdsvis forbruk og produksjon. I disse bestemmelsene er det eksplisitt nedfelt at plikten skal oppfylles uten ugrunnet opphold.

På bakgrunn av dette er det i forvaltningspraksis lagt til grunn at intensjonen når det gjelder tidsbruk har vært å gi uttakskunder i distribusjonsnettet samme rett som uttakskunder i regional- og transmisjonsnettet og produsenter på alle nettnivå, slik at tidskravet «uten ugrunnet opphold» er forutsatt å gjelde tilsvarende overfor kunder som omfattes av områdekonsesjonærens leveringsplikt etter energiloven § 3-3 jf. NEM § 3-1.

4 Departementets forslag: Krav til modenhetsvurderinger

Forslaget skisserer en prosess hvor forespørsler om nye tilknytninger eller økt kapasitet må gjennom en modenhetsvurdering hos nettselskapet. Hvis et prosjekt blir ansett som modent av nettselskapet, kan prosjektet få reservere kapasitet dersom det er ledig kapasitet og tilknytningen er driftsmessig forsvarlig. Dersom det ikke er ledig kapasitet, plasseres prosjektet i kapasitetskø sortert etter modenhetsdato. Etter at et prosjekt har fått reservere kapasitet, må aktøren demonstrere gjennomføringsevne og fremdrift i eget prosjekt for ikke å miste sin reservasjon. Det samme gjelder prosjekter som blir plassert i kapasitetskø.

Departementet foreslår å forskriftsfeste en prosess for modenhetsvurderinger som ligger tett opptil det flere nettselskap bruker i dag. Prosessen går ut på at alle forespørsler om ny eller økt kapasitet på 1 MW eller mer, må gjennomgå en modenhetsvurdering hos nettselskapet. Det gjelder både uttak og innmating. Hensikten med modenhetsvurderingen er at aktøren som ber om ny eller økt kapasitet må dokumentere overfor nettselskapet at prosjektet er modent nok til å kunne få reservere kapasitet i nettet eller bli plassert i kapasitetskø.

I modenhetsvurderingen må nettselskapene som minimum benytte kriteriene listet opp i forskriften, men de kan ha supplerende kriterier dersom de ønsker det. Det er nettselskapene som fastsetter hvilke krav som gjelder for at aktørene anses å oppfylle kriteriene, men alle krav skal være kjent på forhånd og være enkelt tilgjengelig i skriftlig form. Kriteriene og kravene skal være basert på objektive og ikke-diskriminerende prinsipper.

Departementet anser at det kan være hensiktsmessig med en kort begrepsliste som forklarer fagbegreper som brukes i høringsnotatet.

Kapasitetskø: En betegnelse på køen av aktører som har oppfylt modenhetskriteriene, og som venter på å få reservere kapasitet.

Modenhetsdato: Datoen nettselskapet er ferdig med modenhetsvurderingen og vurderer at prosjektet er modent nok til at aktøren kan reservere kapasitet til prosjektet, eller at det kan stilles i kapasitetskø.

Modenhetskriterier: Minimumskriteriene og eventuelle tilleggskriterier som nettselskapene benytter i sin modenhetsvurdering.

Modenhetsvurdering: En vurdering av prosjektets modenhet, basert på forhåndsdefinerte modenhetskriterier.

Reservert kapasitet: Kapasitet som nettselskapet har reservert til aktøren, men som ennå ikke er endelig tildelt. Endelig tildeling av kapasitet skjer ved inngåelse av tilknytningsavtale.

Tildelt kapasitet: Kapasitet aktøren har fått gjennom inngåelse av en tilknytningsavtale.

4.1 Hvilke kunder skal modenhetsvurderes

Departementet foreslår at nettselskapene får en plikt til å gjennomføre en modenhetsvurdering av alle forespørsler om tilknytning eller økt kapasitet på 1 MW eller mer for både forbruk og produksjon. Vurderingen trenger ikke være like omfattende for alle typer prosjekter. Den foreslåtte modellen for modenhetsvurderinger gir nettselskapene et handlingsrom til å differensiere vurderingene basert på prosjektets kompleksitet. Grensen er foreslått satt på 1 MW for at terskelen ikke skal være for lav. Etter departementets vurdering vil krav om modenhetsvurdering være like relevant for produksjon som for forbruk.

Ved mindre tilknytninger i distribusjonsnettet krever nettselskapene at tiltakshaver sender inn en ferdig utfylt installasjonsmelding der blant annet sted, formål, kapasitetsbehov og ønsket dato for spenningssetting fremgår, før forespørselen blir tatt til vurdering. Det vil si at tilknytningsprosessen for mindre tilknytninger allerede i dag gjenspeiler en form for modenhetsvurdering.

Det foreslåtte regelverket er ikke ment å gjelde for forespørsler om økt kapasitet mellom nettselskap.

I *Regjeringens handlingsplan for raskere nettutbygging og bedre utnyttelse av nettet* slås det fast at vanlig forbruk, slik som forbruk i husholdninger, mindre næring og forbruk knyttet til nødvendige samfunnsfunksjoner og kritisk infrastruktur, skal holdes utenfor tilknytningskøene i regional- og transmisjonsnettet. I handlingsplanen varsles nærmere føringer for hva som menes med «vanlig forbruk». Departementet har bedt RME om vurderinger av føringer for «vanlig forbruk», herunder om å utrede og foreslå forskriftsendringer som gir nettselskapene plikt til å holde av kapasitet til vanlig forbruk. RME skal foreslå en definisjon av vanlig forbruk og komme med en anbefaling om hvorvidt denne bør forskriftsfestes eller om RME heller bør gi nettselskapene veiledning i form av retningslinjer. Departementet presiserer at det foreslåtte kravet til modenhetsvurderinger av prosjekter som etterspør 1 MW eller mer, ikke vil legge føringer for en fremtidig definisjon av vanlig forbruk.

Alvoret i dagens sikkerhetspolitiske situasjon, med et trusselbilde og bruk av sammensatte virkemidler som kan true vår nasjonale sikkerhet, understreker behovet for en helhetlig og langsiktig tilnærming til nasjonal sikkerhet i hele samfunnet, på tvers av sektorer. Ikke bare sikkerhetsloven, men også andre eksisterende regelverk på ulike samfunnsområder kan bidra til å ivareta nasjonale sikkerhetsinteresser. Hvordan nødvendige samfunnsfunksjoner og kritisk infrastruktur skal prioriteres for å sikre nasjonale sikkerhetshensyn, skal utredes nærmere i et samarbeid mellom Energidepartementet, Forsvarsdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet.

4.2 Hvem skal gjennomføre modenhetsvurderingen?

Departementet foreslår en ny bestemmelse i NEM § 3-4 som pålegger nettselskapene å gjennomføre modenhetsvurderinger.

Departementet vektlegger at aktøren som ønsker tilknytning må ha kontakt med det nettselskapet som skal tilknytte kunden (tilknyttende nettselskap). Det bør i de fleste tilfellene derfor også være det tilknyttende nettselskapet som har ansvaret for modenhetsvurderingen. Samtidig vil det være behov for dialog og koordinering mellom tilknyttende nettselskap og overliggende nettselskap, for eksempel hva angår vurderinger av om tilknytningen er driftsmessig forsvarlig, og særlig der tilknytningen utløser investeringer i overliggende nett.

Jo større aktørens forespurte uttak eller innmating er, jo mer vil tilknytningen også ha konsekvenser for overliggende nett. Etter departementets vurdering er det en fordel om kriterier og krav harmoniseres i større grad, desto større de forespurte volumene er. Departementet foreslår derfor at det for tilknytninger eller kapasitetsøkninger som er 30 MW eller mer i distribusjonsnettet, skal være det overliggende regionalnettselskapet som skal gjennomføre modenhetsvurderingen. Departementet presiserer at det her vises til det nærmeste, ordinære overliggende nettselskap. Det vil si at for eksempel anleggskonsesjonærer som kun eier enkeltkomponenter ikke skal forstås som overliggende nettselskap i dette tilfellet. Dersom distribusjonsnettet og regionalnettet eies av samme nettselskap, vil dette nettselskapet selv stå for modenhetsvurderingene. For tilknytninger eller kapasitetsøkninger på 100 MW eller mer foreslår departementet at Statnett skal foreta modenhetsvurderingene.

Forslaget betyr at det for større aktører er det overliggende nettselskapets modenhetskriterier som skal være grunnlag for modenhetsvurderingen. Dette skal bidra til større grad av likebehandling av prosjekter over de angitte terskelverdiene. Alle aktører med prosjekter over 100 MW vil vurderes etter de samme modenhetskriteriene, ettersom Statnett vil vurdere alle disse kundene. Samtidig er det tilknyttende nettselskap som skal være kontaktpunkt, og aktøren trenger i utgangspunktet derfor kun å forholde seg til et nettselskap. Det overliggende nettselskapet skal behandle tilknytningssaker uten ugrunnet opphold, og dokumentere sine vurderinger.

Forslaget vil bidra til likere behandling av prosjekter med tilsvarende effektbehov, *uten* at aktørene som initierer prosjektet nødvendigvis må forholde seg til flere nettselskaper. I tillegg vil dette være viktig for å kvalitetssikre og vurdere behovet for investeringer i overliggende nett. Etter departementets vurdering er det en fordel dersom nettselskapene etterstreber en felles metodikk og praksis for modenhetsvurderinger.

Departementet har også vurdert et annet alternativ, der de samme overliggende nettselskapene kun *godkjenner* det tilknyttende nettselskapets modenhetsvurderinger for forespørsler over de samme terskelverdiene (30/100 MW). Da ville det tilknyttende nettselskapet ha ansvaret for å vurdere alle sine kunder etter sine egne modenhetskriterier, også aktører med et effektbehov som overstiger terskelverdiene. Det ville gi mindre grad av likebehandling av større kunder, ettersom nettselskapene kan ha ulike modenhetskriterier. Det er også utfordrende å konkretisere hva som skal ligge til grunn for at overliggende nettselskap skal kunne godkjenne, eller eventuelt overprøve, modenhetsvurderinger som andre nettselskaper har gjennomført basert på sine egne kriterier. Departementet har derfor ikke gått videre med dette alternativet.

Departementet ber om innspill på forslaget om at overliggende nett skal gjennomføre modenhetsvurderingene, inkludert forslaget til terskelverdier. Departementet ber også om

innspill på om det eventuelt finnes andre og bedre måter å organisere dette på, som samtidig ivaretar hensynet til likere behandling av aktører med et større effektbehov.

4.3 Informasjonsplikt mellom tilknyttende nettselskap og overliggende nett følger av tilknytningsplikten

Nettselskapene har plikt til å tilknytte nye kunder og om nødvendig investere i nettanlegg for å kunne gi tilknytning, jf. energiloven §§ 3-3, 3-4 og 3-4 a). Den samme plikten gjelder for andre konsesjonærer der tilknytningen utløser et investeringsbehov. Etter NEM-forskriften §§ 3-2 og 3-3, jf. energiloven §§ 3-3, 3-4 og 3-4 a), skal tilknytningen være driftsmessig forsvarlig. Dette innebærer at nettselskapene skal gjøre vurderinger av om tilknytningen er driftsmessig forsvarlig, uten ugrunnet opphold. Denne plikten gjelder også overliggende nett.

Med driftsmessig forsvarlig menes at tilknytningen eller kapasitetsøkningen gir akseptable virkninger ut fra en teknisk faglig vurdering av nettet, jf. Ot.prp. nr. 62 (2008-2009) side 38 første spalte. Det er nettselskapene som vurderer om tilknytningen er driftsmessig forsvarlig, eller om det må iverksettes tiltak for å sørge for at tilknytningen blir driftsmessig forsvarlig. Tilknyttende nettselskap har ansvar for å avklare med overliggende og eventuelt tilgrensende nettselskap at tilknytningen er driftsmessig forsvarlig. Disse skal svare uten ugrunnet opphold. Tilknytningsplikten begrenser seg ikke til å vurdere om en tilknytning er driftsmessig forsvarlig, nettselskapene har også plikt til å sørge for at kunden faktisk får tilknyttet seg fysisk. Dette inkluderer også etter departementets vurdering å be om reservasjon av kapasitet i overliggende nett og eventuelt tilgrensende nett for modne kunder, ettersom det vil være en forutsetning for å senere kunne tilknytte kunden. Dette fordrer igjen dialog mellom de relevante nettselskapene.

Departementet foreslår at nettselskapene pålegges å vurdere modenhet for kunder som ønsker 1 MW eller mer i ny eller økt kapasitet. Vurderingen av modenhet vil inngå som en del av nettselskapets prosess for å oppfylle tilknytningsplikten. Det vil følge av tilknytningsplikten at de relevante nettselskapene må utveksle informasjon om modenhetsvurderingen, som en del av dialogen de må ha som følge av tilknytningsplikten. Departementet ser derfor ikke behov for en særskilt bestemmelse med en informasjonsplikt fra nettselskapet til overliggende nett om at kunden er vurdert som moden. Modenhetsvurderingen skal også gjennomføres uten ugrunnet opphold.

4.4 Forholdet mellom vurderinger av driftsmessig forsvarlighet og modenhet

Departementet legger som et utgangspunkt til grunn at nettselskapet *først* gjør en modenhetsvurdering, og deretter foretar en vurdering av om tilknytningen er driftsmessig forsvarlig. Vurderingen av om tilknytningen er driftsmessig forsvarlig eller ikke, kan være kompleks. Det gjelder særlig dersom nettet allerede er høyt utnyttet. Departementet mener at ved å vurdere modenhet først, så legges det til rette for at det er aktører som er modne, som eventuelt får reservere kapasitet.

En risiko med å gjøre modenhetsvurderingen *før* driftsmessig forsvarlig-vurderingen (df-vurderingen), kan være at det tar noe tid før aktøren som ønsker tilknytning får svar på om det er mulig med tilknytning eller ikke. Eksempelvis kan det hende at aktøren er noe fleksibel på lokasjon, og i et slikt tilfelle hadde hatt stor nytte av å vite at det for eksempel *ikke* er driftsmessig forsvarlig på nåværende tidspunkt med tilknytning i et gitt punkt i nettet. Departementet legger til grunn at dersom det opplagt ikke er driftsmessig forsvarlig å tilknytte kunden, bør kunden få denne tilbakemeldingen raskt. Departementet legger videre til grunn at nettselskapene skal gi god tidlig-fase veiledning. Slik veiledning bør uansett gis også til kunder som ikke er vurdert som modne. Flere nettselskaper har også ulike varianter av

kapasitetskart tilgjengelig på sine nettsider, som også veileder aktørene i en tidlig fase. Departementet viser også til forskrift 25. januar 2024 nr. 106 om energiutredninger, der det jf. § 15 er krav om at nettselskapene skal publisere anslag på ledig kapasitet i dagens nett, og fremtidig nett basert på planlagte tiltak. Dette vil bidra til god tidlig-fase veiledning.

For å kunne få tilknytning, er det nødvendig at det er driftsmessig forsvarlig å tilknytte prosjektet på alle relevante nettnivåer. Et prosjekt kan derfor risikere å få reservere kapasitet på ett nettnivå, men stå i kapasitetskø på et annet nettnivå. Samtidig må nettselskapene her hensynta forslaget til ny § 3-4 annet ledd bokstav b i modenheitskriteriene, som omhandler tidspunkt for bruk av kapasiteten, jf. omtalen i punkt 5.6 nedenfor.

Når det gjelder i hvilken rekkefølge det er hensiktsmessig å gjøre modenheitsvurderinger og df-vurderinger, vil det uansett rekkefølge, alltid være en gjenstående risiko for feil bruk av nettselskapenes ressurser. Grunnen til det er at man på forhånd ikke kan vite hvilke kundeprosjekter som både består modenheitsvurderingen og som det er driftsmessig forsvarlig å tilknytte. I det videre er ikke forholdet til df-vurderingene omtalt ytterligere, men det er som nevnt en forutsetning at enhver tilknytning er driftsmessig forsvarlig.

4.5 Modenheitsdato

Nettselskapet skal reservere og tildele kapasitet, eller plassere aktøren i kapasitetskø basert på datoen nettselskapet har vurdert aktørens prosjekt som modent. Vurderingen gjøres av nettselskapet som er ansvarlig for modenheitsvurderingen, jf. punkt 5.2. Denne datoen vil være prosjektets såkalte modenheitsdato. For aktører med prosjekt med et nytt eller økt effektbehov på over 30 MW i distribusjonsnettet og alle prosjekt på 100 MW eller mer, vil det som beskrevet i punkt 5.2 være henholdsvis overliggende regionalnettselskap, og Statnett, som gjør modenheitsvurderingen. Modenheitsdatoen for disse prosjektene vil derfor være datoen overliggende nettselskap er ferdig med sin vurdering.

Modenheitsdatoen skal være førende for videre prosess og rekkefølgen på hvem som skal få reservere kapasitet. Dette vil gi en rangering av aktører som er vurdert som modne, fremfor den tidligere «førstemann til mølla», noe departementet anser vil være en viktig forbedring.

Departementet foreslår at dato for *ferdig* modenheitsvurdering, og ikke dato for *innsendt* tilstrekkelig dokumentasjon på modenhet til nettselskapet, skal legges til grunn. Etter departementets vurdering vil dette være den beste måten å sørge for at overliggende nett har best mulig forutsetninger for å rangere køen i henhold til modenheitsdatoene. Overliggende nettselskap vil her få en oversikt over aktører som er vurdert modne. Ved å definere modenheitsdato på denne måten, får nettselskapet dessuten et sterkere insentiv til å gjennomføre modenheitsvurderinger uten ugrunnet opphold for å sørge for at aktøren får kapasitet og samtidig hindre at aktøren skal bli skadelidende. Samtidig vil aktøren få insentiv til å levere tilstrekkelig dokumentasjon på modenhet raskt.

Et alternativ kunne vært å velge datoen aktøren har innsendt tilstrekkelig dokumentasjon på modenhet til nettselskapet. Dersom overliggende nettselskap reserverer kapasiteten til det nettselskapet som først gir beskjed oppover i et slikt tilfelle, kan overliggende nettselskap risikere at det er et annet underliggende nettselskap som har et prosjekt hvor det er sendt inn dokumentasjon tidligere, men der det underliggende nettselskapet har brukt lenger tid på å vurdere/gi beskjed om dette til overliggende nett. Her vil overliggende nett dermed risikere å reservere kapasitet til «feil» prosjekt. For overliggende nett vil derfor dato for innsendt dokumentasjon til underliggende nettselskap som modenheitsdato, medføre at det blir umulig å vite om de tildeler kapasitet til «riktig» aktør.

En mulig ulempe med å velge datoen når nettselskapet er ferdig med sin modenhetsvurdering, er at nettselskapets saksbehandlingstid i noen grad kan påvirke hvilken aktør som får reservere kapasitet først. Samtidig mener departementet at fordelene ved denne løsningen, som er at overliggende nett vil få større grad av sikkerhet for at kapasiteten er reservert til «riktig» aktør, er større enn den mulige ulempen. For å bøte på den mulige ulempen, er det også krav om at nettselskapet gjør modenhetsvurderingen uten ugrunnet opphold.

Et annet alternativ som departementet også har vurdert, er å sette en konkret frist for hvor lang tid nettselskapene kan bruke på modenhetsvurderingene, eventuelt også i samspill med at overliggende nett deler ut kapasitet for eksempel hvert kvartal. Departementet vurderer imidlertid at det er krevende å sette en absolutt frist for tidsbruk på modenhetsvurderinger, samt at nettselskapene bør reservere kapasitet fortløpende.

4.6 Minimumskriterier i modenhetsvurderingen

For å sikre likebehandling av aktører som ønsker tilknytning eller økt kapasitet hos samme nettselskap og, så langt det er mulig, like vurderinger uavhengig av hvem som gjennomfører modenhetsvurderingen, foreslås enkelte minimumskriterier som alle nettselskapene skal inkludere i sin modenhetsvurdering. Kriteriene er i hovedsak basert på kriterier flere nettselskap bruker i dag, og som er egnet til å gi en god indikasjon på modenhet og gjennomføringsevne. Disse minimumskriteriene er:

- a) reelt kapasitetsbehov
- b) tidspunkt for bruk av kapasitet
- c) forpliktende fremdriftsplan
- d) status på relevante tillatelser og avtaler
- e) lokalisering, og
- f) finansieringsplan

Kriteriet *reelt kapasitetsbehov* viser til at aktøren må vite hvor mye effekt prosjektet har behov for. For i størst mulig grad å kunne planlegge nettet med sikte på å møte det faktiske behovet, herunder å utvikle riktig tiltak til riktig tid, er det viktig for nettselskapene å ha oversikt over den faktiske etterspørselen. Da er det viktig å ha kjennskap til hvor mye kapasitet de enkelte prosjektene som ønsker kapasitet faktisk tar sikte på å bruke, og når. Departementet foreslår «reelt kapasitetsbehov» og ikke «kapasitetsbehov», da det er viktig for nettselskapene og prosessen videre at den informasjonen de mottar er dekkende for hva aktøren ønsker og hva som er realistisk ut fra de faktiske behovene prosjektet har. Hvis en ny eller en eksisterende kunde som ønsker nettkapasitet ikke kan gi et tydelig svar på hvor mye kapasitet aktøren har behov for, eller på hvilket tidspunkt behovet er der, er dette en indikasjon på at prosjektet ikke er modent nok til å gå videre med prosessen hos nettselskapet. Det bør ikke være anledning til å reservere større kapasitet enn det er konkrete planer om å bruke, da dette vil kunne være en markedsbarriere for andre aktører. Departementet forstår samtidig at det kan være noen grad av usikkerhet knyttet til kapasitetsbehovet tidlig i prosjektutviklingen, noe nettselskapet også bør hensynta. Det er imidlertid avgjørende at aktørene holder nettselskapet orientert og at aktørene legger til grunn realistiske forventninger om kapasitetsbehov.

Hvilken informasjon nettselskapene trenger kan variere utfra størrelsen og typen prosjekt. For å avklare hva det reelle kapasitetsbehovet er, kan det for eksempel være aktuelt for nettselskapet å etterspørre informasjon om maksimalt effektbehov, forventet effektprofil, opptrappingsplan og eventuelle sesong- og døgnvariasjoner. Slik informasjon kan også være viktig for DF-vurderingen. Det er viktig at kravene nettselskapet stiller til dokumentasjon på

bl.a. reelt kapasitetsbehov er kjente på forhånd og er lett tilgjengelige, og dette er nedfelt i forslaget til ny § 3-4 tredje ledd i NEM.

Kriteriet *tidspunkt for bruk av kapasitet* viser til at det er relevant å hensynta tidspunktet aktøren skal ta i bruk kapasiteten, med tanke på om det er innenfor en tidshorison som gjør at det er rimelig å planlegge for eller reservere kapasitet til denne kunden *nå*. For kapasitetsbehov som ligger langt eller svært langt fram i tid, og som kan vente på nye nettanlegg, kan det være aktuelt for nettselskapet å ikke reservere kapasiteten, men henvise aktøren til en kapasitetskø. Dette fordi en reservasjon av kapasitet vil kunne utgjøre en markedsbarriere for andre aktører med behov for kapasitet som ligger nærmere i tid. I vurderingen av hva som utgjør en rimelig tidshorison, bør det tas hensyn til at ulike typer aktører har ulik planleggings- og gjennomføringstid. Det skal gjøres en konkret vurdering av hver sak, der lengden på gjennomføringstiden for nye nettanlegg også vil være relevant. Dette gir dermed trygghet også for aktører som har lengre ledetid på sine prosjekter. Aktører som ber om tilknytning etter at andre prosjekter har stilt seg i kø, og som kan etablere seg raskt, kan ikke fortrenge aktører lenger fram i køen som har god fremdrift på sine prosjekter. Dersom aktørens kapasitetsbehov utvikles i trinn, bør nettselskapet også vurdere å modenhetsvurdere de ulike trinnene enkeltvis, og reservere kapasiteten for ett trinn av gangen.

Kriteriet *forpliktende fremdriftsplan* skal vise at aktøren har planlagt en prosess for hvordan og når prosjektet skal være klart for innmating/uttak fra nettet. Dette er viktig informasjon for å sikre at prosjektene ikke stopper opp og blokkerer andre og mer modne prosjekter. Fremdriftsplanen skal være realistisk og oppdatert. Det legges opp til at nettselskapene kan ha ulike krav til hva fremdriftsplanen må inneholde, gitt at like tilfeller behandles likt. Et eksempel kan være differensiering basert på etterspurt effekt med klart definerte grenser. Dermed kan det stilles strengere krav til fremdriftsplanen for store prosjekter enn for små, men differensieringen må være objektiv og ikke-diskriminerende. Videre er det naturlig at fremdriftsplanen også blir mer presis og detaljert etter hvert som prosjektene utvikler seg. En realistisk fremdriftsplan skal gjøre nettselskapet i stand til å vurdere om aktøren har tilstrekkelig fremdrift. Samtidig vil det sannsynligvis i mange tilfeller skje endringer som påvirker framdriftsplanen underveis, både i aktørens prosjekt og i eventuelle prosjekter hos nettselskapet. Partene bør holde hverandre informert om slike endringer. Nettselskapet må som en del av sin plikt til å følge med på aktørens framdrift vurdere om ev. endringer er av en slik art at de påvirker aktørens rett til å beholde reservert kapasitet eller køplass, jf. omtalen i punkt 5.8 nedenfor.

Milepælene i fremdriftsplanen bør i størst mulig grad være basert på forhold hos den som ber om kapasitet. I de tilfeller hvor fremdriften er avhengig av andre enn aktøren selv, for eksempel offentlige myndigheter, nettselskap eller andre, vil fremdriftsplanen nødvendigvis måtte bygge på realistiske antakelser om forventet tidsbruk hos disse.

Kriteriet *status på relevante tillatelser og avtaler* skal vise nettselskapet at aktøren for det første er klar over hvilke eventuelle tillatelser og avtaler, for eksempel fra offentlige myndigheter, som må være på plass for å realisere prosjektet og for det andre hva status er på de respektive nødvendige tillatelsene og avtalene. Det er tilstrekkelig at det legges frem en status på de relevante tillatelsene/avtalene for at modenhetskriteriet skal være oppfylt, slik at det ikke er krav om at tillatelse må være gitt og/eller at bindende avtale må være inngått for å kunne reservere kapasitet eller kunne stå i kapasitetskø. Utviklingen i status på tillatelser og avtaler vil imidlertid være noe nettselskapet bør følge med på i vurderingen av om aktøren har tilstrekkelig framdrift. For aktører som skal tilknyttes i et anlegg som faller inn under

reglene for anleggsbidrag, er villighet til å inngå avtale om betaling av henholdsvis utredningskostnader og/eller anleggsbidrag et krav.

Eksempler på relevante tillatelser og avtaler er dokumentasjon på tilgang til areal regulert til prosjektets formål og avtaler med eventuelle grunneiere. Relevante tillatelser og avtaler kan både være offentlige og privatrettslige.

Kriteriet *lokalisering* skal gi nettselskapet informasjon om hvor aktøren planlegger å etablere det nye eller økte forbruket/produksjonen. Hvor prosjektet skal lokaliseres er viktig for at nettselskapet skal kunne vurdere både hva som er det aktuelle tilknytningspunktet, og hvilke netttiltak som eventuelt er aktuelle.

Kriteriet *finansieringsplan* skal gi nettselskapene informasjon som kan hjelpe dem å vurdere hvor realistisk det er at et prosjekt blir gjennomført. Selv om det kreves en finansieringsplan, mener departementet at det ikke er formålstjenlig at aktøren må bevise at finansieringen faktisk er på plass før nettselskapet vurderer om kunden er tilstrekkelig moden til å reservere kapasitet eller få en plass i kapasitetskøen. På et senere tidspunkt vil det imidlertid være nødvendig at aktøren kan bekrefte finansieringsevne. Hensikten med kriteriet finansieringsplan er å vise realismen og gjennomføringsevnen til et prosjekt. Det vil kunne være forskjell på detaljeringsgraden i finansieringsplanen avhengig av størrelsen på prosjektet.

Nettselskapene kan fastsette ytterligere kriterier for modenhet utover de som er foreslått i ny NEM § 3-4, men dette er ikke et krav. Eventuelle kriterier må være objektive og ikke-diskriminerende. Omtalen ovenfor av de ulike kriteriene i § 3-4 annet ledd, gir ikke uttømmende føringer for hva nettselskapet konkret skal vurdere innenfor hvert kriterium. Dette er noe hvert enkelt nettselskap selv må fastsette. Kriteriene, og kravene for å oppfylle dem, skal være samlet skriftlig og være lett tilgjengelig, i henhold til forslaget til ny NEM § 3-4 tredje ledd.

Flere nettselskap som allerede i dag bruker modenheitskriterier, har krav om at forespørsel om tilknytning må komme fra aktøren som skal tilknyttes nettet. Departementet oppfatter at nettselskapene trenger informasjon om det konkrete prosjektet for å kunne vurdere om det er realistisk at prosjektet blir realisert. Departementet er enig i at for at et prosjekt skal kunne vurderes som modent, så må nettselskapet få informasjon om hva det reelle kapasitetsbehovet er, for eksempel prosjektets maksimale effektbehov, forventet effektprofil og eventuelle variasjoner spesifisert på sesong, uke og/eller døgn, samt når behovet forventes å oppstå. For å kunne svare på dette må aktøren vite hva kapasiteten skal brukes til. I mange tilfeller må aktøren vite at det finnes en faktisk framtidig kunde, og også hvem dette faktisk er. I andre tilfeller, for eksempel for aktører i en typisk bestiller-rolle, så kan prosjektet vurderes som modent selv om det ikke er avklart konkret hvem den framtidige kunden er. Eksempelvis at Statens Vegvesen eller Nye Veier skal etablere en ladestasjon på en rasteplass gjennom en anbudsprosess. Departementet mener derfor det ikke bør oppstilles et absolutt krav om at forespørselen må komme fra kunden som skal tilknyttes nettet, men legger til grunn at kravene om konkret informasjon om prosjektet for å kunne dokumentere modenhet bør ivareta hensynene nettselskapene er opptatt av.

Departementet legger til grunn at det vil være dialog om oppfyllelsen av modenheitskriteriene mellom nettselskapet og aktøren som ønsker tilknytning. Som eksempel vil det ved mangler eller lignende i dokumentasjonen på modenhet, være naturlig at nettselskapet ber aktøren om å levere tilstrekkelig dokumentasjon. Dersom dette ikke gjøres, vil nettselskapet kunne komme til at aktøren ikke har dokumentert sin modenhet i tilstrekkelig grad til å beholde reservasjon eller kjøplass.

4.7 Reservasjon av kapasitet eller plassering i kapasitetskø

Ved dokumentert modenhet vil reservasjon av kapasitet kunne skje umiddelbart dersom tilknytningen er driftsmessig forsvarlig. Hvis det ikke er tilstrekkelig ledig kapasitet i tilknytningspunktet, vil den aktuelle aktøren plasseres i kapasitetskø. Dersom en reservasjon skjer i nett som ikke er konsesjonsgitt, må nettselskapet ta nødvendige forbehold om at konsesjon meddeles. Konsesjonsmyndighetene vil ikke være bundet av en reservasjon, og skal på vanlig måte foreta en vurdering av en konsesjonssøknad om tiltak som legger til rette for tilknytningen.

Departementet understreker som nevnt i punkt 3.1 at betaling av utredningskostnader og anleggsbidrag er et vilkår for tilknytning, der det er relevant. Dersom aktøren utløser investeringer i nettet eller skal tilknyttes i et anleggsbidragsfinansiert anlegg, og ikke vil inngå avtale om betaling, vurderes nettselskapene å ha oppfylt tilknytningsplikten uten at aktøren får tilknytning. Da skal aktøren heller ikke få reservere kapasitet eller stå i kapasitetskø.

En reservasjon av kapasitet skal være tidsbegrenset, registreres skriftlig og dokumentasjonen som viser dette skal oppbevares i minst 20 år, jf. forslaget til ny NEM § 3-4 sjette ledd. Forskriftsforslaget angir ikke hvor lenge en reservasjon kan beholdes, da dette må vurderes konkret i hver enkelt sak, blant annet i lys av tiden det tar å utvikle og etablere aktørens prosjekt. Hvor lang tid det vil ta å etablere ytterligere nettkapasitet i et punkt eller område kan også være relevant. En reservasjon langt frem i tid kan være en markedsbarriere for andre aktører, og i tilfeller der kapasiteten først skal tas i bruk langt frem i tid, vil det være relevant å vurdere om aktøren heller bør stå i kapasitetskø, jf. omtalen i punkt 5.6.

Samtidig vil departementet oppfordre nettselskapene og bransjeorganisasjoner til å se på mulighetene for å utarbeide noen objektive prinsipper som nettselskapene kan legge til grunn for vurderinger av hvor lenge en reservasjon kan beholdes.

Der det er behov for reservasjon av kapasitet også i overliggende nett, har nettselskapet som en del av tilknytningsplikten også plikt til å kontakte overliggende nett for å be om at det reserveres kapasitet også der.

For aktører med prosjekter på 30 MW eller mer i distribusjonsnettet og for prosjekter på 100 MW eller mer, vil det som beskrevet i punkt 5.2 være henholdsvis overliggende regionale nettselskap eller Statnett som gjør modenhetsvurderingen. I disse tilfellene er det også nødvendig med dialog mellom nettselskapet og overliggende nettselskap for å sørge for reservasjon av kapasitet eller plassering i kapasitetskø hos begge nettselskap.

Krav for å beholde reservasjon eller plass i kapasitetskø

Departementet foreslår at aktøren må ha tilstrekkelig fremdrift i prosjektet sitt for å beholde den reserverte kapasiteten, eller plassen i kapasitetskøen. Nettselskapene skal derfor på jevnlig basis be aktøren om rapportering på oppfyllelse av modenheitskriteriene. Dette innebærer at aktøren må holde nettselskapet informert om utviklingen i sitt prosjekt med tanke på alle minimumskriteriene omtalt i punkt 5.6, samt eventuelle øvrige kriterier nettselskapet har, slik at nettselskapene på jevnlig basis kan vurdere hvorvidt aktørens framdrift er tilstrekkelig til at en reservasjon kan opprettholdes eller kjøplass beholdes, jf. forslaget til ny NEM § 3-4 fjerde ledd. Dersom prosjektet ikke har hatt tilstrekkelig framdrift skal reserverte kapasitet eller plass i kapasitetskø trekkes tilbake, jf. forslaget til ny NEM § 3-4 femte ledd som er omtalt i kapittel 5.8 nedenfor.

Det vil være opp til nettselskapet å vurdere hvor hyppig en slik vurdering bør gjennomføres i den enkelte sak. Dette kan endre seg etter hvert som aktørens, og eventuelt også nettselskapets prosjekt, modnes. Nettselskapet bør også holde aktøren informert om eventuelle endringer på sin side som kan få betydning for aktørens prosjekt.

Om overgangen fra kapasitetskø til reservert kapasitet

Aktører som er plassert i kapasitetskø, kan få reservere kapasitet når det blir tilgjengelig kapasitet. Det er viktig at nettselskapene vurderer prosjektets modenhet i denne forbindelse, for å sikre at aktøren har hatt den nødvendige fremdriften og det ikke er vesentlige endringer eller avvik i oppfyllelsen av modenheitskriteriene.

Aktører som har betalt sin forholdsmessige andel av utredningskostnader, vil ha en berettiget forventning om å kunne få reservere kapasitet når nettselskapet har kommet langt nok i planleggingen av nye nettanlegg, så framtidig aktørens prosjekt har hatt tilstrekkelig framdrift. Nettselskapet må vurdere hvorvidt en aktør som har betalt utredningskostnader har hatt tilstrekkelig framdrift, før aktøren får reservere kapasitet.

4.8 Tilbaketrekning av reservert kapasitet eller plass i kapasitetskø

I forslaget til ny § 3-4 femte ledd foreslår departementet en rett og plikt for nettselskapet til å trekke tilbake hele eller deler av den reserverte kapasiteten eller å fjerne aktøren fra sin plass i kapasitetskøen for hele eller deler av kapasiteten dersom prosjektet ikke har tilstrekkelig framdrift, jf. kravet om rapportering etter § 3-4 fjerde ledd på oppfyllelse av modenheitskriteriene.

Reservasjon av kapasitet til aktører som ikke har en realistisk og forpliktende plan for å ta kapasiteten i bruk, eller reservasjon av større kapasitet enn aktøren faktisk har behov for, vil kunne representere en markedsbarriere for andre aktører. I henhold til NEM § 4-6 skal konsesjonærer sørge for markedsadgang for alle som etterspør nettjenester. Formålet med forslaget til ny § 3-4 femte ledd er å gi nettselskapene en eksplisitt hjemmel til å trekke tilbake reservert kapasitet eller fjerne en aktør fra plassen i kapasitetskøen i nærmere angitte tilfeller. Dette vil kunne bidra til mer effektiv utnyttelse av kapasiteten og samtidig fjerne markedsbarrierer.

I forslaget til forskriftstekst, jf. ny § 3-4 femte ledd, er kravet om tilstrekkelig framdrift formulert slik at to kumulative vilkår må være oppfylt for at nettselskapet får en plikt til å trekke tilbake hele eller deler av den reserverte kapasiteten eller plassen i kapasitetskøen: Det må (1) foreligge vesentlige endringer eller avvik i oppfyllelsen av modenheitskriteriene, som (2) skyldes forhold som de relevante nettselskapene ikke er direkte eller indirekte ansvarlig for, eller må bære risikoen for.

Det er helt naturlig at det vil kunne komme endringer i prosjektet etter hvert som prosjektet modnes, og dette er noe nettselskapene bør ta høyde for i sin praksis. Hvorvidt det er tale om et vesentlig avvik eller en vesentlig endring som skal få betydning for modenheitsvurderinger, vil bero på en konkret vurdering fra nettselskapet i den enkelte sak. Det er viktig at nettselskapet har en dialog med den aktuelle aktøren i forbindelse med slike vurderinger.

Tilknytningsplikten gir rettigheter og plikter til aktørene og nettselskapene, men den gir ikke nettselskapene et ansvar for forhold utover det som naturlig ligger innenfor nettselskapenes virksomhet. Departementet legger til grunn at aktøren selv må være ansvarlig for, og må bære risikoen for, forhold som faller utenfor nettselskapets ansvar. Den reserverte kapasiteten, eller plassen i kapasitetskøen kan imidlertid ikke trekkes tilbake dersom endringer eller avvik i oppfyllelsen av modenheitskriteriene skyldes forhold som de relevante nettselskapene er

direkte eller indirekte ansvarlig for eller må bære risikoen for. Dette vil for eksempel kunne være forhold knyttet til fremdriften for bygging av et nettanlegg, leveringstid på komponenter til nettanlegget mv. Dersom et nettselskap er vesentlig forsinket i sitt prosjekt, så vil det være naturlig at aktøren kan justere framdriften i sitt prosjekt for å tilpasse seg endringer i nettprosjektet, uten å miste reservasjonen eller plassen i kapasitetskøen.

For aktører med prosjekter på 30 MW eller mer i distribusjonsnettet og på 100 MW eller mer, vil det som beskrevet i punkt 5.2 være henholdsvis overliggende regionalnettselskap eller Statnett som gjør modenhetsvurderingen, og som må gjøre vurderingene av om aktøren har tilstrekkelig fremdrift til at reservasjon eller køplass kan opprettholdes.

Hvis tidsperioden for reservasjonen som er satt av nettselskapet har utløpt, jf. punkt 5.7, er dette en tilstrekkelig grunn til å trekke tilbake reservert kapasitet. Tilbaketrekning av kapasitet er en direkte konsekvens av at aktøren ikke har fremdrift nok til å opprettholde reservasjonen for hele eller deler av kapasiteten, og dermed ikke oppfyller vilkår for tilknytning til nettet for den aktuelle kapasiteten. Virkningen er at aktøren stilles som om forespørselen om ny eller økt kapasitet aldri var sendt inn for den aktuelle kapasiteten. Også i slike tilfeller bør nettselskapet ha en dialog med kunden før reservasjonen eller køplassen trekkes tilbake.

Departementet legger til grunn at nettselskapet varsler aktøren på forhånd dersom nettselskapet vurderer å trekke tilbake reservert kapasitet eller fjerne aktøren fra tildelt plass i kapasitetskøen. Hvis nettselskapet vurderer at aktøren ikke har tilstrekkelig fremdrift til å beholde en reservasjon eller køplass, skal dette meddeles aktøren, og til alle relevante nettselskaper slik at den reserverte kapasiteten eller køplassen trekkes tilbake og dermed frigjøres. Formålet er å utnytte kapasiteten best mulig, og da er det viktig av hensyn til andre modne kunder at kapasiteten kan fordeles videre.

Departementet viser til at forslaget først og fremst innebærer en tydeliggjøring av en praksis som flere nettselskap har i dag. Departementet anerkjenner at å få trukket tilbake reservert kapasitet eller å miste køplassen vil kunne ha negative konsekvenser for den aktuelle aktøren. Samtidig vil dette ha positive konsekvenser for andre, modne kunder, som da vil kunne få reservere den aktuelle kapasiteten, eller rykke fram i kapasitetskøen. Dette vil bidra til effektiv utnyttelse av kapasiteten i nettet og bidra til markedsadgang for modne aktører ved å hindre at umodne aktører får utgjøre en markedsbarriere. Etter departementets vurdering vil dette kunne ha stor samfunnsmessig betydning, samtidig som departementet ikke kan se at forslaget vil være urettferdig eller klart urimelig.

Om tilbaketrekning av plass i kapasitetskøen

Det er noen andre forhold som gjør seg gjeldende når det gjelder tilbaketrekning fra kapasitetskø, sammenlignet med tilbaketrekning av reservert kapasitet. Aktørene som står i kapasitetskø vil ikke i like stor grad som aktører som har reservert kapasitet, utgjøre en markedsbarriere for andre aktører. Samtidig vil aktører som står i kapasitetskø kunne påvirke nettselskapenes planlegging av nye nettanlegg og behovet for nye nettinvesteringer. Det gjør at det er viktig å følge opp at kapasitetskøen er så reell som mulig. Det er derfor nødvendig at nettselskapene jevnlig også følger opp aktører som står i kapasitetskø, jf. forslaget til ny § 3-4 fjerde ledd. Dette kan for eksempel skje gjennom at nettselskapet jevnlig mottar oppdatert fremdriftsplan.

Om klagerett

Uenighet om vilkår for tilknytning til og bruk av nettet, kan bringes inn for RME, jf. NEM § 4-13. Tilbaketrekning av reservert kapasitet eller kjøplass faller inn under «vilkår for tilknytning til og bruk av nettet, og eventuell uenighet i slike saker kan dermed bringes inn til RME i henhold til nevnte bestemmelse. Etter gjeldende regelverk er det ingen frist for å bringe saker om uenighet inn for avgjørelse av RME, jf. NEM § 4-13. Et vedtak RME fatter kan påklages til Energiklagenemnda.

RME foreslo i sin anbefaling til departementet av 18. september 2023 å innføre en særskilt klagefrist på tre uker, samt at en aktør som mister sin reservasjon eller plass i køen for hele eller deler av den etterspurte kapasiteten i praksis skulle beholde kapasiteten til klagefristen var utløpt eller endelig vedtak var fattet. Slik departementet forstår RME, var utgangspunktet for denne anbefalingen behovet for rask avklaring, samtidig som den aktuelle kunden skulle beskyttes.

Departementet kan ikke se at det er behov for å oppstille en særskilt frist på tre uker for å bringe saker om uenighet om tilbaketrekning av kapasitet eller kjøplass inn for RME. Departementet kan heller ikke se at det er behov for å innføre en særskilt regel eller praksis om at den aktuelle kunden skal ha krav på å beholde reservert kapasitet eller kjøplass inntil fristen for å klage på et vedtak fattet av RME som førsteinstans er utløpt, eller Energiklagenemnda har fattet et endelig vedtak i saken som klageinstans. Departementet viser til gjeldende klagerett etter NEM § 4-13, og praktiseringen av denne, og mener dette er tilstrekkelig.

Departementets forslag til forskriftsendringer inneholder bestemmelser om prosess knyttet til nettselskapenes opptreden og vurderinger i forkant av eventuell tilbaketrekning av reservert kapasitet eller kjøplass, som vil gi de aktuelle aktørene både tid og anledning til å dokumentere modenhet. Departementet vil også vise til at tilbaketrekning av reservert kapasitet eller plass i kø kun er aktuelt der den aktuelle kunden ikke har klart å sannsynliggjøre behovet for kapasiteten, og en tilbaketrekning vil derfor ikke være urimelig inngripende eller urimelig, men vil tvert imot fjerne en markedsbarriere for andre kunder som er mer modne og har et større behov.

Intensjonen med forslaget er å sørge for at prosjekter med gjennomføringsevne prioriteres og at umodne prosjekter ikke utgjør en barriere for modne prosjekter.

4.9 Om oppfølging av regelverket

Det er viktig at tilknytningsprosessen er tydelig, transparent og oversiktlig for alle aktører, også etter innføringen av en plikt for nettselskapene til å gjennomføre modenhetsvurderinger. Det vil ligge til RME å føre tilsyn og kontroll med at nettselskapene overholder plikten og at gjennomføringen av modenhetsvurderingen og tilknytningsplikten for øvrig er i tråd med det til enhver tid gjeldende regelverk.

For at RME skal settes i stand til å utføre sin tilsyns- og kontrollfunksjon på en betryggende og tilfredsstillende måte, er det i forslaget til § 3-4 om modenhetsvurdering oppstilt både materielle og prosessuelle krav til nettselskapene. Det foreslås også at nettselskapene får en dokumentasjonsplikt som inkluderer registreringspunkter, jf. § 3-4 sjette ledd, som er tilpasset prosessen for gjennomføring av modenhetsvurderinger.

Av de prosessuelle kravene vil departementet særlig fremheve nettselskapenes plikt til å gi aktørene skriftlig tilbakemelding på om kriteriene for modenhet er oppfylt uten ugrunnet opphold, jf. NEM § 3-4 tredje ledd. Kravet om uten ugrunnet opphold er en videreføring av plikten som allerede ligger på nettselskapene etter tilknytningsplikten, jf. NEM § 3-2 fjerde

ledd og § 3-3 fjerde ledd. Gjennomføringen av modenhetsvurdering vil bli et steg i tilknytningsprosessen, og skal derfor – på lik linje med de andre stegene i tilknytningsprosessen – gjennomføres uten ugrunnet opphold.

Departementet legger til grunn at aktørene får innsyn i egen sak innenfor gjeldende krav i relevante lover og forskrifter. Det ligger til nettselskapene å foreta en konkret vurdering av hvorvidt informasjon er taushetsbelagt. Dette omfatter også informasjon fra kunder som søker nettilknytning.

4.10 Overgangsregel: Modenhetsvurdering av forespørsler eller reservasjoner mottatt før ikrafttreddelsen av endringene i NEM

En innføring av plikt til modenhetsvurdering i ny § 3-4 vil i utgangspunktet kun få virkning for aktørene fremover i tid fra ikrafttreddelsen av de foreslåtte endringene. Departementet mener det er hensiktsmessig at de samme kravene til modenhet og fremdrift også stilles til aktører som allerede har fått reservere kapasitet eller fått plass i kapasitetskøen, eller som har bedt om ny eller økt kapasitet før ikrafttreddelsen av de foreslåtte endringene. Hensikten med dette er likebehandling av alle aktører, samt å identifisere prosjekter som ikke lenger har behov for reservert kapasitet eller kjøplass, slik at nettkapasiteten kan fordeles mest mulig effektivt, og sterke samfunnsmessige hensyn dermed kan ivaretas.

Departementet foreslår derfor en overgangsregel i ny § 3-5, der aktører som allerede har fått reservere kapasitet eller fått en plass i kapasitetskø før ikrafttreddelsen av de foreslåtte endringene i NEM, også skal omfattes av kravene i § 3-4. I § 3-5 annet ledd fremkommer det at disse aktørene mister sin reservasjon eller plass i kapasitetskøen dersom de ikke kan dokumentere at de oppfyller modenhetskriteriene.

Dette innebærer at nettselskapene skal gjennomføre en modenhetsvurdering også av disse aktørene. Det samme vil gjelde aktører som har *forespurt* om ny eller økt kapasitet før ikrafttreddelsen av de foreslåtte forskriftsendringene. Dersom aktøren vurderes som moden, vil vedkommende beholde sin eventuelle reservasjon eller plass i kapasitetskøen. Dersom nettselskapets modenhetsvurdering tilsier at aktøren ikke er moden for hele eller deler av kapasiteten, skal kapasiteten trekkes tilbake. Tilsvarende skal gjelde for tildelt plass i kapasitetskø. Departementet vil presisere at kravet om modenhetsvurdering og tilbaketrekking av kapasitet ikke skal gjelde for aktører som allerede har kommet så langt at de har inngått tilknytningsavtale for den nye eller økte kapasiteten før ikrafttreddelsen av de foreslåtte endringene i NEM.

Det foreslås en tidsfrist for aktørene på seks måneder fra ikrafttreddelsen av de foreslåtte endringene i NEM til å sende inn dokumentasjon på at aktøren oppfyller modenhetskriteriene. Nettselskapet skal deretter uten ugrunnet opphold, jf. kravet i § 3-4 første ledd, gjennomføre en modenhetsvurdering basert på innsendt informasjon. Aktører som blir vurdert som modne, beholder sin opprinnelige reservasjon eller plass i kapasitetskøen. Aktører som ikke sender inn informasjon innen fristen, eller som ikke blir vurdert som modne, mister sin reserverte kapasitet eller plass i kapasitetskøen. Beslutningen fra nettselskapet kan gjelde hele eller av kapasiteten.

Departementet legger til grunn at det vil være dialog om modenhetskriteriene mellom nettselskapet og aktøren som har fått eller ønsker tilknytning. Som eksempel vil det ved mangler eller lignende i dokumentasjonen på modenhet, være naturlig at nettselskapet ber aktøren om å levere tilstrekkelig dokumentasjon. Nettselskapet bør i slike tilfeller kunne vurdere en noe utsatt frist for dokumentasjon.

Departementet har etter en helhetsvurdering kommet fram til at en slik løsning vil ivareta hensynet til likebehandling av aktørene og en effektiv utnyttelse av kapasiteten, samtidig som den ikke kan sies å være urimelig eller urettferdig.

Om tilbakevirkning

Etter Grunnloven § 97 må ingen lov gis «tilbakevirkende kraft», og bestemmelsen gjelder tilsvarende for forskrifter.

Utenfor strafferettens område er spørsmålet om en lov er gitt med tilbakevirkende kraft i strid med Grunnloven § 97, et spørsmål om det er tale om urettferdig eller klart urimelig tilbakevirkning.⁶ I vurderingen av om en tilbakevirkning er urettferdig eller urimelig, må vernede interesser avveies mot de samfunnsmessige hensynene som oppnås, og at inngrepet må etter en helhetsvurdering ikke være klart urimelig eller urettferdig.

Departementet vil påpeke at forslaget til innføring av modenhetsvurdering med tilbakevirkende kraft er avgrenset til ny eller økt kapasitet på 1 MW eller mer, jf. forslaget til NEM § 3-5. Dersom aktøren som har fått reservert kapasitet eller står i kapasitetskø blir vurdert som moden i samsvar med kriteriene for modenhetsvurderingen, vil aktøren ikke miste rettighetene sine.

Departementet vil også vise til at flere nettselskaper allerede har tatt i bruk modenhetsvurderinger og at det også i dag er mulig å trekke tilbake reservert kapasitet eller plass i kapasitetskø ved manglende fremdrift.

Den foreslåtte ordningen vil også ha sterke positive virkninger; først og fremst at nettkapasitet kan bli fristilt til andre aktører som er modne og at nettselskapet kan innrette sine ressurser på de prosjektene som er modne og har fremdrift. Nettselskapene får også en eksplisitt plikt og hjemmel til å hindre at prosjekter uten gjennomføringsevne står i veien for prosjekter med tilstrekkelig fremdrift.

En helhetsvurdering tilsier derfor at den foreslåtte ordningen ikke vil være klart urimelig eller urettferdig, samtidig som viktige samfunnsmessige hensyn taler til fordel for ordningen.

5 Departementets forslag: Krav til rapportering av tidsbruk for tilknytninger

RME oppfyller i dag kravene om å overvåke tidsbruken for tilknytninger ved å gjennomføre tilsyn og behandle uenighetssaker. For å ha mulighet til å foreta en mer aktiv overvåking av tidsbruken for tilknytninger er RME imidlertid avhengig av et større datagrunnlag enn dagens. RME anser det derfor som hensiktsmessig at overvåkingen, i tillegg til stedlig tilsyn og behandling av uenighetssaker, suppleres med selvregistrering og rapportering fra nettselskapene. RME har overfor departementet i brev av 18. september 2023 foreslått at det innføres en registrerings- og rapporteringsplikt for tilknytninger under 1 MW, som gir oversikt over tiden det tar fra kunden ber om tilknytning til kunden er tilknyttet. RME vurderer at det er hensiktsmessig å begynne med rapporteringer for små tilknytninger (under 1 MW), og heller senere vurdere å utvide ordningen til å omfatte større tilknytninger. Små tilknytninger er enklere og mer standardiserte og dermed enklere å måle. Departementet støtter RMEs vurdering av dette.

Når en kunde må vente lenge på nettilknytning medfører det en kostnad både for kunden selv og for samfunnet. I dag reflekteres ikke denne kostnaden i den økonomiske reguleringen av nettselskapene. RME gjennomfører for tiden en mulighetsstudie for hvordan tidsbruk for

⁶ Se bl.a. HR-2006-419-P, HR-2010-258-P og HR-2016-389-A

tilknytninger eventuelt kan inkluderes i inntektsreguleringen, men dette inngår ikke i forslaget i denne høringen.

5.1 Hva skal rapporteres?

I 2020 fikk Menon Economics og Copenhagen Economics i oppdrag av RME å vurdere aktuelle tilpasninger i reguleringen av nettvirksomhet. De utarbeidet en rapport ([RME ekstern rapport 4/2020](#)) der de anbefalte å starte med å stille direkte krav til hvordan nettselskapene på en transparent og pedagogisk måte skal informere kundene sine om tilknytningsprosessen, tilknytningsmulighetene, kapasitet og tilhørende regler for beregning av kostnader og priser. Videre anbefalte de å sikre at kravene får tilstrekkelig detaljeringsgrad, og at standarder for informasjonsdeling utvikles i samarbeid med nettselskapene. Videre peker de på at en på sikt kan vurdere å integrere ytelsesindikatorer for tilknytning, utviklet via standardene, i den økonomiske reguleringen.

I 2021 fikk EY i oppdrag av RME å kartlegge nettselskapenes praksis for tilknytning av nye kunder, og å komme med en anbefaling til hvordan nettselskapenes tidsbruk kan måles og en vurdering av mulig videreutvikling av reguleringen. I rapporten ([RME ekstern rapport 4/2021](#)) anbefales det at det innføres krav om at nettselskapene registrerer og rapporterer tidsbruk for små og enkle tilknytninger. Videre foreslås det i rapporten å vurdere hvorvidt tidsbruk for små og enkle tilknytninger kan reguleres gjennom inntektsreguleringen. For store og mer komplekse tilknytninger foreslås det i rapporten å registrere og rapportere tidsbruk fra registrering av en henvendelse om tilknytning fra kunden til svar på om det er kapasitet i nettet. RME er enig i at det er hensiktsmessig å begynne med å kreve rapportering av tidsbruk for små tilknytninger og heller senere vurdere å utvide til å omfatte de større tilknytningene. Strømnettutvalget og Energikommisjonen har i sine rapporter pekt på at det er viktig å få mer oppmerksomhet på tiden det tar å tilknytte kunder.

RME har sammen med en arbeidsgruppe bestående av representanter fra flere nettselskap⁷ vurdert hvordan en registrerings- og rapporteringsplikt kan utformes. Gruppen har diskutert hvilke data som bør rapporteres og hvordan dataene bør rapporteres til RME. RME har også gjennomført en spørreundersøkelse blant alle nettselskap med distribusjonsnett. Undersøkelsen ble besvart av 68 nettselskap og har vært en viktig faktor i vurderingen av hvilke punkter i tilknytningsprosessen som bør måles og rapporteres.

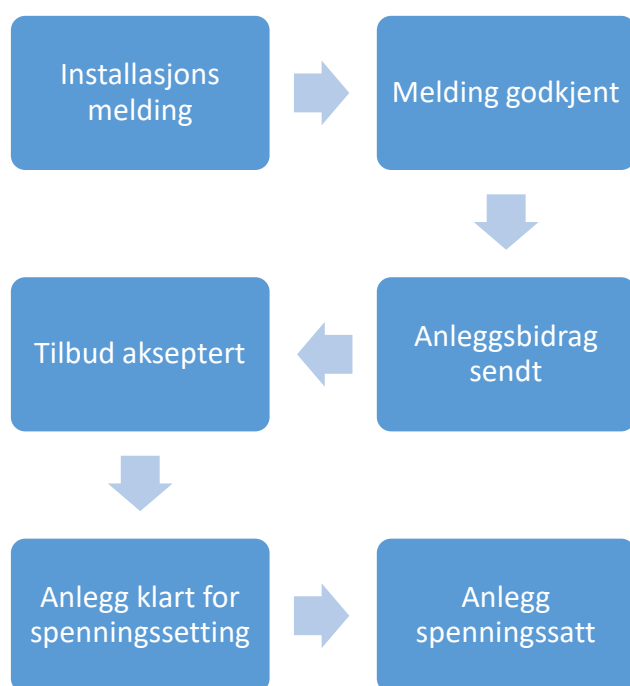
Per i dag er prosessen lite standardisert hos nettselskapene. RME ønsker at rapporteringen på sikt i større grad gir informasjon om årsakene til tidsbruken i tilknytningsprosessen, herunder om tidsbruken skyldes forhold hos kunden, nettselskapet, overliggende nett eller hos andre.

Målet har vært å balansere kostnader ved administrasjon og IT-utvikling opp mot hvor detaljert og sammenliknbare dataene om tidsbruk skal rapporteres. Det har vært et ønske å basere seg på data som allerede finnes tilgjengelig og som kan hentes uten for store kostnader for nettselskapene.

I forskrift om kontroll av nettvirksomhet § 16-3 er det allerede stilt krav til å kunne dokumentere definerte deler av tilknytningsprosessen. I tillegg benytter alle nettselskap seg av systemer for melding om installasjonsarbeid. I melding om installasjonsarbeid får nettselskapene informasjon om kunden, ønsket effektendring med mer. I RMEs anbefaling til departementet har RME derfor valgt data som alle nettselskap har. Det er imidlertid forskjeller mellom nettselskapene mht. hvor lett det er å hente ut dataene og sammenstille

⁷ Elvia, BKK, Vevig, Lede, Indre Hardanger Kraftlag, Agder Energi Nett og Glitre Energi Nett (nå fusjonert til Glitre Nett).

disse per tilknytning. Figur 1 nedenfor illustrerer prosessen, og datopunktene det foreslås at nettselskapene rapporterer på. Dette er nærmere beskrevet i punkt 6.2 til 6.4.



Figur 1: Illustrasjon av datopunktene som det foreslås at nettselskapene skal registrere for hver tilknytning.

I dag skiller de fleste nettselskapene mellom ulike typer tilknytninger. De har egne systemer for å håndtere tilknytningene avhengig av hvilken type tilknytning det er. For de små tilknytningene er prosessen relativt standardisert. For de store er det vanskelig å finne felles steg i tilknytningsprosessen å måle som gir brukbare data. Både basert på resultatene fra RME rapport 4/2021 og diskusjoner med den ovennevnte arbeidsgruppen, er anbefalingen fra RME å starte med små tilknytninger og at RME på et senere tidspunkt eventuelt vil anbefale å registrere og rapportere tidsbruk for større tilknytninger. Større tilknytningsprosjekter er gjerne innoen flere steg i løpet av tilknytningsprosessen enn de små. Sett i sammenheng med øvrig regelverk mener RME derfor det er hensiktsmessig å måle tidsbruken på tilknytninger under 1 MW i første omgang. Departementet støtter denne vurderingen.

5.2 Startpunktet for registreringen: Endelig installasjonsmelding

I forskrift om kontroll av nettvirksomhet § 16-3 stilles det krav til å ha dokumentasjon på blant annet forespørsel fra kunde. Hva som er en forespørsel, er ikke definert i forskriften og forståelsen av dette har variert mellom nettselskap og mellom type tilknytning. For mindre tilknytninger er det hos de fleste nettselskap melding om installasjonsarbeid som anses som forespørsel, men noen tillater forespørsel på e-post eller gjennom skjema løsninger på nett. For større tilknytninger og utbyggingsprosjekter kommer melding om installasjonsarbeid forholdsvis sent i tilknytningsprosessen og forespørsel om tilknytning skjer på et annet format tidligere i prosessen. Dette kan eksemplifiseres med utbygging av et nytt boligfelt. Da vil utbygger av boligfeltet be om nettkapasitet til boligfeltet, nettselskapet bygger nett frem til boligfeltet og fordelingsnett innad i boligfeltet. Først når de enkelte boligene føres opp og skal knyttes til, vil det være vanlig å sende melding om installasjonsarbeid.

RME har derfor vurdert om det er nettselskapets egne krav til forespørsel om tilknytning eller kapasitetsendring som skal være starttidspunkt for registrering av tidsbruken, eller om melding om installasjonsarbeid skal legges til grunn. RME har lagt vekt på at starttidspunktet for registreringen bør være mest mulig likt mellom nettselskap og tydelig definert. RME mener at dette hensynet best ivaretas ved å bruke melding om installasjonsarbeid som starttidspunkt.

I en del tilfeller er melding om installasjonsarbeid ufullstendig eller det gjøres flere endringer underveis fra kundens side. Det er bakgrunnen for at RME har presisert at det er den endelige installasjonsmeldingen som skal legges til grunn. I tillegg skal dato for når nettselskapet har godkjent installasjonsmeldingen, registreres. Dette vil vise hvor lang tid nettselskapet bruker på godkjenningen. Departementet støtter RMEs vurdering.

5.3 Utarbeidelse og aksept av tilbud om anleggsbidrag

RME mener at tiden det tar fra kunde ber om tilknytning eller endret kapasitet til nettselskapet gir tilbud om anleggsbidrag, gir god informasjon om hvor effektivt nettselskapene håndterer innkomne henvendelser. I forskrift om kontroll av nettvirksomhet § 16-3 er det krav om å ha dokumentasjon på tilbud med estimert anleggsbidrag og kundens aksept av avtale om tilknytning og anleggsbidrag.

Dato for når tilbud om anleggsbidrag er sendt til kunde og når kunde har akseptert tilbudet registreres hos mange nettselskap ikke i meldingsbehandlingssystemet. Det innebærer at nettselskap som har denne informasjonen i andre systemer må koble informasjon om tilknytningen mot flere systemer, som vil innebære noe økte kostnader knyttet til systemutvikling hos disse nettselskapene. Ettersom nettselskapene skal registrere tidspunktet for godkjent installasjonsmelding og for tilbud om anleggsbidrag, vil det bli tydelig hvor lang tid nettselskapet bruker på å utarbeide tilbud om anleggsbidrag. Plikten til å registrere gjelder der tilknytningen er anleggsbidragspliktig, og gjelder dermed også dersom kunden tilknyttes et anleggsbidragsfinansiert nettanlegg (10-årsregelen), jf. forskrift om kontroll av nettvirksomhet § 16-1 annet ledd. Disse datoene registreres naturlig nok bare dersom tilknytningen eller kapasitetsendringen er anleggsbidragspliktig.

5.4 Slutt punkt for registrering: Nettselskapets nettanlegg er *klart* for spenningssetting, og nettanlegget er spenningsatt

Naturlig slutt punkt for registreringen er når kunden har blitt tilknyttet eller fått endret kapasitet, og når anlegget er spenningsatt. Da er tilknytningsprosessen fullført.

RME anbefaler imidlertid at både dato for når nettselskapets nettanlegg er *klart* for spenningssetting og datoen for når nettanlegget *er* spenningsatt skal registreres og rapporteres. Da kan man få informasjon om hvor lang tid nettselskapene bruker fra anleggsbidraget er akseptert, til nettanlegget er klart for spenningssetting, eller faktisk er spenningsatt. Det er samtidig mange forhold som påvirker tiden det tar fra kunden har akseptert anleggsbidraget til anlegget faktisk er spenningsatt. Det kan blant annet være at kunden ikke er klar til å tilknyttes eller det kan foreligge andre forhold på kundens side. Ved å ha med begge rapporteringstidspunktene, kan man til en viss grad fange opp når tidsbruken skyldes forhold på kundens side. På den annen side er det ønskelig at kunde og nettselskap er koordinert, og det er derfor ikke et mål at nettselskapet skal ferdigstille nettanlegg lenge før de tas i bruk. RME vurderer likevel at det er hensiktsmessig å ta med begge datopunktene. Departementet støtter dette.

5.5 Øvrige registreringer

I tillegg til å rapportere datapunktene for hver tilknytning, foreslår RME at det for hver enkelt bestilling skal fremgå om det er en ny tilknytning eller endring av eksisterende tilknytning. I tillegg anbefaler RME at kapasitetsendringen for hver enkelt tilknytning skal oppgis i antall kilowatt (kW).

RME ønsker å kunne skille mellom nye tilknytninger og endring av eksisterende tilknytninger, fordi RME har inntrykk av at en ny tilknytning ofte tar lengre tid. En rapporteringsplikt vil bidra til at RME får en mer detaljert statistikk. Disse dataene har nettselskapene allerede i sine systemer. RME vurderer merkostnaden for å inkludere dem i rapporteringen som begrenset.

I forslaget til ny § 3-6 stilles det krav til hva som skal registreres, men ikke hvordan det skal registreres internt hos nettselskapet. Noen nettselskap kan hente alle nødvendige data ut fra meldingsbehandlingssystemet, mens andre har dataene lagret i ulike systemer og er avhengig av å kunne sammenstille data fra ulike systemer for å rapportere til RME.

5.6 Beskrivelse av rapporteringsplikten

RME foreslår at nettselskapene plikter å rapportere dataene for hver enkelt tilknytning eller endring av eksisterende tilknytning til RME på format fastsatt av RME. Bakgrunnen for at RME ønsker å fastsette en åpen hjemmel for hvordan dataene skal rapporteres inn til RME er at det vil være lite hensiktsmessig å fastsette et bestemt format i forskrift dersom det er behov for å gjøre endringer på sikt som følge av teknologisk utvikling og nye løsninger.

Med en slik åpen hjemmel er det viktig at spesifikasjoner og beskrivelse av rapporteringsformatet er klart og tydelig kommunisert til nettselskapene. RME ønsker å utarbeide rapporteringsløsningen i samarbeid med bransjen. RME vil ha behov for testing og utvikling, og ønsker å inkludere bransjen i dette arbeidet.

RME ser for seg at rapporteringen er automatisert, slik at dataene sendes til RME gjennom et API⁸. RME har fått innspill om at det for noen nettselskaper kan være krevende å få til en slik automatisk rapportering på kort sikt og at det er et ønske om at de i en overgangsperiode kan levere dataene som en fil. En slik alternativ vil kreve mer utvikling for RME og innebære mer manuell behandling av dataene og er i utgangspunktet ikke ønskelig. Departementet ønsker innspill til forslaget om en automatisert rapporteringsløsning.

I første omgang ønsker RME å publisere statistikk på sine nettsider, slik at interesserte kan sammenligne hvor lang tid det tar å tilknyttes hos ulike nettselskaper, og at nettselskapene kan sammenligne tidsbruken seg imellom.

Data som registreres etter § 3-6 første og annet ledd skal rapporteres til RME senest en måned etter at anlegget er spenningsatt, jf. § 3-6 tredje ledd.

RME foreslo i utgangspunktet at rapporteringsplikten etter § 3-6 tredje ledd skulle gjelde fra 1. januar 2025. RME har samtidig vist til at det er nødvendig med tilstrekkelig tid til å utvikle og teste systemer, både for nettselskaper og RME, slik at rapporteringen kan skje automatisk. Departementet vurderer at innføring av rapporteringsplikten fra 1. januar 2025 ville gi aktørene for knapp tid til å innrette seg, og foreslår derfor at rapporteringsplikten overfor RME jf. § 3-6 tredje ledd skal settes i kraft fra og med seks måneder etter at

⁸ Application Programming Interface

endringsforskriften er satt i kraft. Departementet vil samtidig presisere at registreringsplikten etter § 3-6 første og annet ledd gjelder fra og med endringsforskriften er satt i kraft.

6 Departementets forslag: Forskriftsfesting av tiltak etter leveringsplikten «uten ugrunnet opphold»

En områdekonsesjon er en konsesjon for å bygge, eie og drifte nettanlegg innenfor et geografisk område. Et nettselskap som har fått en slik konsesjon, er en områdekonsesjonær og vil ha monopol på å bygge, eie og drifte anlegg for fordeling av elektrisk energi innenfor det geografiske område konsesjonen gjelder for. Et nettselskap med konsesjon for nettanlegg som ikke er en områdekonsesjon, omtales som en anleggskonsesjonær. For majoriteten av sluttbrukerne i strømmettet, vil det være en områdekonsesjonær som er kundens nettselskap.

Det følger en rekke plikter med det å være nettselskap. En av dem er plikten til å sørge for markedsadgang. For å bidra til at nettselskapene ivaretar sin plikt til å sørge for markedsadgang, er nettselskapene underlagt en tilknytnings- og investeringsplikt. Det innebærer en plikt til å gjøre nødvendige tiltak for å gi nettilknytning eller mer nettkapasitet til dem som ber om det. Det betyr at nettselskapet må planlegge, søke konsesjon for, og investere i nettanlegg dersom det er nødvendig for å møte en forespørsel om tilknytning eller kapasitetsøkning. Nettselskap med områdekonsesjon har allerede konsesjon for nettanlegg og trenger derfor ikke søke om konsesjon for nettanlegg som må bygges.

For anleggskonsesjonærer fremgår det eksplisitt av NEM-forskriften at det gjelder et tidskrav i tilknytnings- og investeringsplikten, og at tidskravet er «uten ugrunnet opphold», jf. NEM §§ 3-2 fjerde ledd og 3-3 fjerde ledd. Et slikt tidskrav fremgår ikke direkte av områdekonsesjonærens leveringsplikt, jf. NEM § 3-1.

Gjennom forvaltningspraksis er det innfortolket at plikten for områdekonsesjonærer til å gjøre nødvendige tiltak for å gjennomføre en nettilknytning eller håndtere en forbruksøkning skal skje uten ugrunnet opphold.

RME har vist til at det å forskriftsfeste tidskravet «uten ugrunnet opphold» i NEM § 3-1 annet ledd vil være en kodifisering av gjeldende rett og derfor ikke vil medføre materielle endringer. En kodifisering vil klargjøre bestemmelsen, og formålet er at områdekonsesjonærens plikt – som utgjør en rettighet for nettkunden – kan leses direkte ut av forskriften. RME mener dette kan bidra til å redusere skjevheter i styrkeforholdet mellom områdekonsesjonæren som monopolist og kunden, fordi presiseringen i forskriften synliggjør plikten konsesjonæren har til å gi kunden det kunden ber om «uten ugrunnet opphold».

Departementet støtter RMEs vurderinger av dette, og det foreslås derfor å endre NEM § 3-1 annet ledd ved å tilføye et krav om at de nødvendige tiltakene skal gjøres «uten ugrunnet opphold».

7 Endring av hjemmelsgrunnlag for sanksjonering av pliktbrudd

De foreslåtte forskriftsendringene innebærer at nettselskapene pålegges flere plikter. Forslagene til endringer i NEM kapittel 3 kommer til uttrykk i form av både prosessuelle og materielle krav. RMEs vurdering er derfor at det bør gjøres endringer i NEM kapittel 8 som bl.a. regulerer ulike sanksjoner. Departementet støtter dette.

Overtredelse av sentrale plikter bør i utgangspunktet kunne sanksjoneres både med overtredelsesgebyr og straff. Bestemmelsene inntatt i NEM kapittel 3 om leverings- og

tilknytningsplikt utfyller nettselskapets plikt til å sørge for markedsadgang etter NEM § 4-6. Gjennom bestemmelsene i NEM kapittel 3 pålegger myndighetene nettselskapene særskilte plikter for å sikre at retten til markedsadgang ivaretas. RME fremhever i forslaget til departementet av 18. september 2023 at plikten til å sørge for markedsadgang, herunder forslag til krav til prosess for og tidsbruk med å gi slik adgang, står i kjernen av energiregelverket. Det betyr at NEM kapittel 3 består av sentrale plikter etter energilovgivningen. Brudd på disse pliktene kan gi negative konsekvenser, både for aktøren som pliktbruddet direkte angår, men også for andre som har eller vurderer å be om ny eller økt kapasitet. Et pliktbrudd vil dermed kunne ha konsekvenser for andre aktører og nettselskaper.

Ved brudd på regelverk er pålegg om retting og tvangsmulkt de mest hensiktsmessige virkemidlene for å gjenopprette lovlig tilstand. Ved konstatert pliktbrudd vil imidlertid skaden allerede være skjedd. RME vurderer derfor at det for pliktbrudd som eksempelvis har medført uopprettelig skade, ikke vil være nok med en hjemmel til å kunne ilegge tvangsmulkt for å gjenopprette lovlig tilstand. RME mener derfor at en overtredelse av pliktene etter NEM kapittel 3 bør kunne medføre enten overtredelsesgebyr eller straff. Muligheten for å sanksjonere, det vil si bruk av overtredelsesgebyr eller straff, har en sterkere preventiv effekt enn pålegg om retting og tvangsmulkt. Det vil være opp til RME i hvert enkelt tilfelle å vurdere om det er hensiktsmessig å sanksjonere en overtredelse med et overtredelsesgebyr eller på annen måte.

RMEs hjemmel til å ilegge overtredelsesgebyr følger av bestemmelsene i energiloven § 10-7 annet ledd. Det følger av § 10-7 annet ledd nr. 4 at RME kan ilegge overtredelsesgebyr etter forvaltningsloven § 44 til den som forsettlig eller uaktsomt overtrer forskrift, når det i forskriften er særskilt bestemt at overtredelse kan medføre overtredelsesgebyr. Det er inntatt en bestemmelse om overtredelsesgebyr i NEM § 8-3. Det er bare brudd på de bestemmelsene som eksplisitt er nevnt i denne bestemmelsen som kan sanksjoneres med overtredelsesgebyr. Ettersom departementet foreslår å innføre tre nye bestemmelser i NEM som alle innebærer at nettselskap får nye plikter, ser departementet, i likhet med RME, et behov for å inkludere de nye bestemmelsene i NEM § 3-4, § 3-5 og § 3-6 i opplistingen i NEM § 8-3.

Hjemmelsgrunnlaget for straff følger av energiloven § 10-5 første ledd. Departementet kan gi forskrift om at forsettlig eller uaktsomt overtredelse av forskriften kan straffes med bøter eller fengsel inntil 1 år eller begge deler, og det er gitt en slik bestemmelse i NEM § 8-4. Straff bør generelt reserveres for alvorlige overtredelser. Her kan straff fortsatt ha en viktig funksjon ved siden av administrative sanksjoner, ved å statuere at samfunnet reagerer svært alvorlig på slike overtredelser. På bakgrunn av at forslagene til ny NEM §§ 3-4, 3-5 og 3-6 gir uttrykk for sentrale plikter, og at brudd på pliktene kan ha alvorlige konsekvenser, støtter departementet forslaget fra RME om å innta en henvisning til de nevnte bestemmelsene i NEM § 8-4 første ledd. Utover dette foreslås ingen ytterligere endringer.

8 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget vil ha økonomiske og administrative konsekvenser. Det skilles mellom konsekvenser for nettselskapene, nettkundene og andre.

8.1 Konsekvenser av å innføre krav om modenhetsvurdering

Formålet med dette forslaget er å bidra til at det er aktører som er vurdert som modne som får reservere kapasitet, og å bidra til at aktører som ikke er tilstrekkelig modne ikke skal kunne beholde reserverasjoner og på den måten fungere som en markedsbarriere for andre kunder. Dette vil kunne gi en mer effektiv utnyttelse av kapasiteten. Formålet er videre å bidra til at

nettselskapene får mer realistiske kapasitetskøer, noe som også vil gjøre det lettere for nettselskapene å vurdere behovet for utvikling av nye nettanlegg. Formålet er også å bidra til at tilknytningsprosessen blir mer transparent og oversiktlig for kundene.

For nettselskaper

Forslaget innebærer en ny plikt for nettselskapene til å gjennomføre modenhetsvurdering av alle forespørsler om nye tilknytninger og økt kapasitet over 1 MW, følge opp prosjektenes fremdrift, og dokumentere og lagre de mest sentrale tidspunktene i prosessen. Forslaget vil i hovedsak føre til økonomiske og administrative konsekvenser for nettselskapene i en oppstartsfase. Dette vil gi en oppstartskostnad for nettselskapene i forbindelse med omlegging av rutiner og systemer, for nettselskap som ikke allerede gjør slike vurderinger. På sikt mener departementet at forslaget blant annet vil gi en mer effektiv tilknytningsprosess, fordi nettselskapene vil bruke kortere tid og færre ressurser på prosjekter som ikke er modne for tilknytning, sammenlignet med det de gjør i dag.

Omfanget av økonomiske og administrative konsekvenser vil variere fra nettselskap til nettselskap. Flere nettselskaper har allerede innført modenhetsvurdering som en del av tilknytningsprosessen, uten at det er et formelt krav om det. For disse selskapene vil de økonomiske og administrative konsekvensene av endringen være mindre enn for selskapene som ikke bruker modenhetsvurdering i dag. Det at flere nettselskap allerede bruker modenhet som en del av sin vurdering, taler for at nytten ved tiltaket er større enn kostnadene.

For nettkundene

Forslaget vil føre til økonomiske og administrative konsekvenser for nettkundene, fordi de vil måtte dokumentere modenhet overfor nettselskapene. Det forventes at nettkundene vil oppleve en likere tilknytningsprosess på tvers av de ulike nettselskapene. På lengre sikt vil det dermed være lettere for nettkundene å vite hva de kan forvente av de ulike nettselskapene. På samme måte som for nettselskapene, forventes det at konsekvensene er størst for nettkundene i en innledende fase. På sikt vil et mer effektivt system med tydelige forventninger og avklaringer være bedre for nettkundene enn dagens system. Med dagens system bruker noen nettselskap modenhetsvurderinger, mens andre ikke gjør det. Forslaget vil bidra til aktører som kan vise at de er modne og har fremdrift, vil få reservere kapasitet eller få plass i kapasitetskøen. Dette vil være en forbedring sammenlignet med dagens system. Samtidig vil det også gjøre at aktører som ikke er modne, ikke vil få reservere kapasitet/køplass, samt til at aktører som mangler fremdrift, vil miste reservasjonen eller køplassen.

For andre

For RME vil forslaget føre til økte administrative konsekvenser på kort sikt. Dette er hovedsakelig fordi RME må følge opp et nytt regelverk. Dette inkluderer å svare på henvendelser, behandle eventuelle klagesaker og føre tilsyn med nettselskapene. RME forventer likevel at de administrative konsekvensene vil være størst ved innføring av det nye regelverket og i en tidlig fase etter dette. På sikt forventer RME at etablert forvaltningspraksis og erfaring hos nettselskapene vil begrense mengden saker og henvendelser RME må behandle.

Selv om det vil være administrative konsekvenser for RME på kort sikt, mener departementet at nytten av det nye regelverket vil være høyere enn kostnadene. Den foreslåtte endringen innebærer krav om modenhetsvurdering for alle nettselskap. RME behandler i dag klager på nettselskapenes tilknytningsprosess. Dette inkluderer vilkår og kriterier nettselskapene stiller

i sin praktisering. Med det nye regelverket vil prosessen være tydeligere og mer formalisert. RME forventer derfor at det nye regelverket totalt sett vil redusere RME sitt arbeid i forbindelse med klagesaker og tilsyn av nettselskapenes håndtering av forespørsler om nye tilknytninger og økt kapasitet.

8.2 Konsekvenser av å registrere og rapportere tidsbruk for tilknytninger

For nettselskaper

Forslaget innebærer en ny rapportering for nettselskapene. RME krever at selskapene rapporterer informasjon de allerede har i sine systemer, men det vil være kostnader knyttet til å hente dataene ut av systemet og rapportere dem til RME på riktig format. Det kan være kostnader knyttet til manuell rapportering, men i hovedsak knyttet til utvikling av systemer.

RME mener det er hensiktsmessig å legge til rette for en automatisert rapporteringsløsning. En slik løsning er ofte dyrere å etablere enn en manuell rapporteringsløsning. En manuell rapporteringsløsning vil derimot kreve større ressurser å håndtere over tid. Når RME på sikt ønsker å måle tidsbruken for alle typer tilknytninger, potensielt med flere variabler enn det som er foreslått i denne omgang, mener RME at det vil lønne seg å automatisere rapporteringen allerede fra start.

RME ønsker å publisere statistikken over ledetidene på sine nettsider. Innsikt i egen tidsbruk for tilknytning kan bidra til at nettselskapene effektiviserer sine interne prosesser. Offentlig tilgjengelig statistikk skaper også konkurranse mellom selskapene, som styrker insentivene til å forbedre og utvikle interne prosesser ytterligere.

For nettkundene

De økte kostnadene ved å tilpasse seg registrering- og rapporteringsplikten for nettselskapet vil bli veltet over på kundene i form av økt nettleie. Samtidig tror RME at forslaget vil bidra til å redusere tiden det tar å tilknytte kunder, og at det kan bidra til mer effektiv utnyttelse av nettet. En raskere tilknytningsprosess bidrar til at ulike næringsaktører raskere kan etablere seg og bidra til verdiskapning. Ved at flere tilknyttes raskere fordeles kostnadene for vedlikehold og drift av nettet på flere kunder, noe som reduserer kostnadene for eksisterende nettkunder.

For andre

Forslaget innebærer økte kostnader for RME knyttet til utvikling og vedlikehold av systemer for å ta imot rapporteringen fra nettselskapene. Videre innebærer forslaget nytt regelverk som RME må følge opp.

8.3 Konsekvenser for endring av bestemmelse om områdekonesjonærens leveringsplikt

For nettselskaper

Forslaget innebærer ingen større administrative eller økonomiske konsekvenser for nettselskapene. Den foreslåtte endringen tydeliggjør gjeldende forvaltningspraksis. I praksis vil forslaget derfor ikke medføre endringer sammenlignet med de pliktene områdekonesjonærer allerede har.

For nettkunder

RME mener at en synliggjøring av områdekonesjonærens plikt til å «uten ugrunnet opphold» gjøre nødvendige tiltak for å kunne gjennomføre tilknytninger av nye uttakskunder

og håndtere forbruksøkning hos eksisterende kunder, vil være en fordel for nettkundene. Det vil være en plikt for nettselskapet, men en rettighet for kunden. For kunden vil det derfor være bra at det fremgår tydelig av forskriften hva nettselskapene plikter å gi dem og når – og hvor raskt – de plikter å gi det.

For andre

Departementet kan ikke se at forslaget vil ha vesentlige økonomiske og administrative konsekvenser for andre.

9 Merknader til forskriftsbestemmelsene

9.1 Til endret § 3-1 (Områdekonsesjonærens leveringsplikt)

I *andre ledd* tilføyes et krav om at områdekonsesjonæren plikter å gjøre nødvendige tiltak «uten ugrunnet opphold». Kravet gjelder for alle faser i tilknytningsprosessen, og medfører at områdekonsesjonæren skal planlegge og investere i nye nettanlegg for å tilknytte nye uttakskunder og håndtere forbruksøkninger hos eksisterende kunder så snart som mulig.

Et grunnet opphold kan for eksempel være nødvendig tid til planlegging og bygging av nettanleggene; herunder nødvendige ekspropriasjoner.

9.2 Til ny § 3-4 (Plikt til å foreta modenhetsvurdering)

I *første ledd* innføres det en plikt for tilknyttende nettselskap til å gjennomføre modenhetsvurdering av forespørsler om tilknytning eller økt kapasitet på 1 MW eller mer. Dette omfatter både uttak og innmating. Modenhetsvurderingen inngår i tilknytningsplikten og skal derfor gjøres uten ugrunnet opphold. Det er tilknyttende nettselskap som er ansvarlig for å gjennomføre modenhetsvurderingen. I andre og tredje punktum spesifiseres unntakene som sier at det er overliggende regionalnettselskap som skal gjennomføre modenhetsvurderingen ved forespørsler om 30 MW eller mer i distribusjonsnett, og at det er Statnett som skal gjøre vurderingen ved forespørsler om 100 MW eller mer. I fjerde punktum er det oppstilt et generelt unntak fra plikten til å gjennomføre modenhetsvurdering når forespørselen kommer fra et nettselskap.

I *andre ledd* er det listet opp minimumskriterier som skal inngå i modenhetsvurderingen av alle forespørsler på alle nettnivå. Nettselskapet kan ha flere modenhetskriterier enn de som er listet opp i bokstav a til f. Det er nettselskapene selv som fastsetter hvilke krav som gjelder for at aktørene anses å oppfylle modenhetskriteriene, og alle krav skal være gjort kjent på forhånd og være enkelt tilgjengelig i skriftlig form. Dersom nettselskap benytter muligheten til å ha supplerende kriterier for modenhet eller til å differensiere kravene i ulike kundekategorier for å oppfylle kriteriene for modenhet, forutsettes det at kravet til nøytral opptreden og plikten til å sørge for markedsadgang til ikke-diskriminerende og objektive vilkår overholdes, jf. NEM §§ 4-6 og 4-14.

Med reelt kapasitetsbehov i andre ledd bokstav a) menes den kapasitet aktøren faktisk har behov for. Kravene som nettselskapet oppstiller for at et prosjekt skal oppfylle dette kriteriet må som et minimum avdekke hvilket kapasitetsbehov prosjektet har, og at omfanget er realistisk. Formålet er at aktøren ikke skal kunne reservere kapasitet eller stå i kapasitetsko for mer kapasitet enn den aktuelle aktøren har planer om å bruke, for å bidra til effektiv utnyttelse og fordeling av kapasiteten.

Med tidspunkt for bruk av kapasiteten i andre ledd bokstav b) menes at aktøren må vite på hvilket tidspunkt kapasiteten skal tas i bruk. Dersom aktørens kapasitetsbehov utvikles i

trinn, bør nettselskapet også vurdere å modenhetsvurdere de ulike trinnene enkeltvis, og reservere kapasiteten for ett trinn av gangen.

Med forpliktende fremdriftsplan i andre ledd bokstav c) menes at aktøren har planlagt hvordan og når prosjektet skal være klart for innmating eller uttak fra nettet. Dette er viktig informasjon for å sikre at prosjektene ikke stopper opp og blokkerer andre og mer modne prosjekter. Fremdriftsplanen skal være realistisk og oppdatert. Samtidig vil det sannsynligvis i mange tilfeller skje endringer som påvirker framdriftsplanen underveis. Nettselskapet skal som en del av sin plikt til å følge med på aktørens framdrift, vurdere om ev. endringer er av en slik art at de påvirker aktørens rett til å beholde reservert kapasitet eller kjøplass, jf. fjerde og femte ledd.

Med status på relevante tillatelser og avtaler i andre ledd bokstav d) menes at aktøren for det første er klar over hvilke eventuelle tillatelser og avtaler for eksempel fra offentlige myndigheter som må være på plass for å realisere prosjektet, og for det andre hva statusen på tillatelsene og avtalene er. Det må som et minimum stilles krav som forutsetter at aktøren gir et øyeblikksbilde på hvor langt i prosessen aktøren har kommet med å inngå de aktuelle avtalene og å skaffe de nødvendige tillatelsene, for at kriteriet skal kunne anses som oppfylt. Nettselskapene kan ikke stille krav om at aktøren for eksempel har fått innvilget konsesjon etter energiloven eller vannressursloven for at dette kriteriet anses som oppfylt. På et senere tidspunkt vil det imidlertid kunne være krav om at aktøren har nødvendige tillatelser og avtaler på plass for å kunne beholde reservasjonen eller kjøplassen. For aktører som skal tilknyttes i et anlegg som faller inn under reglene for anleggsbidrag, er villighet til å inngå avtale om betaling av henholdsvis utredningskostnader og/eller anleggsbidrag et krav.

Med lokalisering i andre ledd bokstav e) menes informasjon om hvor aktøren planlegger å etablere det nye eller økte forbruket eller produksjonen. Hvor prosjektet skal lokaliseres er viktig for at nettselskapet skal kunne vurdere både hva som er det mest rasjonelle tilknytningspunktet, og hvilke nettiltak som eventuelt er nødvendige for å kunne tilknytte aktørens prosjekt.

Med finansieringsplan i andre ledd bokstav f) menes en beskrivelse av hvordan aktøren akter å finansiere sitt prosjekt. Hensikten med kriteriet er å belyse realismen og gjennomføringsevnen til et prosjekt. Selv om det kreves en finansieringsplan, mener departementet at det ikke er formålstjenlig at aktøren må bevise at finansieringen faktisk er på plass før nettselskapet vurderer om kunden er tilstrekkelig moden til å reservere kapasitet eller få en plass i kapasitetskøen. På et senere tidspunkt i tilknytningsprosessen vil det imidlertid være nødvendig at aktøren kan bekrefte finansieringsevne.

I *tredje ledd* pålegges nettselskapet å gjøre alle kriteriene for modenhet og kravene for å oppfylle disse tilgjengelig for allmennheten. Kriterier og krav skal samles skriftlig og være lett tilgjengelig, for eksempel på nettselskapets hjemmesider. Det er ikke tilstrekkelig å opplyse om kriterier og krav på forespørsel. Har nettselskapet differensierte krav for ulike kriterier eller for ulike typer forespørsler, skal det fremgå tydelig hvilke krav som gjelder for å oppfylle de ulike kriteriene for hver kategori av forespørsler om ny eller økt kapasitet. I andre punktum stilles det krav om at kunden får skriftlig tilbakemelding på om kriteriene for modenhet er oppfylt, og dette skal skje uten ugrunnet opphold. Begrepet «nettselskapet» viser til den som er ansvarlig for å foreta modenhetsvurderingen etter første ledd.

I *fjerde ledd* fastsettes virkningene av at en forespørsel om tilknytning eller økt kapasitet oppfyller kriteriene for modenhet. Da får aktøren reservere kapasitet eller tildelt plass i en kapasitetskø. Modenhetsdatoen er tidspunktet nettselskapet er ferdig med sin vurdering av mottatt dokumentasjon på at modenhetskriteriene er oppfylt, og vurderer at aktøren er moden.

Begrepet «nettselskapet» viser til den som er ansvarlig for å foreta modenhetsvurderingen etter første ledd. Det er aktøren som ber om ny eller økt kapasitet som har plikt til å sende inn dokumentasjon slik at nettselskapet kan vurdere om modenhetskriteriene er oppfylt. Modenhetsdatoen er førende for videre prosess og rekkefølgen på hvem som skal få reservere kapasitet. Dersom to prosjekter vurderes likt med hensyn til modenhet og framdrift, legges det til grunn at eksisterende virksomhet prioriteres. Den som gjør modenhetsvurderingen har, som en del av tilknytningsplikten, også plikt til å ha nødvendig dialog med relevante nettselskaper for reservasjon av kapasitet. I tredje punktum er det stilt krav om at aktører som har reservert kapasitet eller fått plass i kapasitetskøen skal ha tilstrekkelig fremdrift for å opprettholde reservasjonen eller kjøplassen. I fjerde punktum følger det at nettselskapene på jevnlig basis skal be aktøren om rapportering på oppfyllelse av modenhetskriteriene. Dette innebærer at aktøren skal holde nettselskapet informert om utviklingen i sitt prosjekt sammenholdt med alle modenhetskriteriene, slik at nettselskapene på jevnlig basis kan vurdere hvorvidt aktørens framdrift er tilstrekkelig til at en reservasjon kan opprettholdes eller kjøplass beholdes.

I *femte ledd* fremkommer det at nettselskapene skal trekke tilbake hele eller deler av den reserverte kapasiteten eller kjøplassen dersom vilkårene for dette er oppfylt. Det er nettselskapet etter første ledd som skal vurdere om vilkårene for å trekke tilbake reservert kapasitet er oppfylt, men alle relevante nettselskap har en følge- og medvirkningsplikt. Hvis nettselskapet vurderer at vilkårene for tilbaketrekning er oppfylt, skal dette også meddeles til alle relevante nettselskap. Kravet om tilstrekkelig fremdrift, jf. fjerde ledd tredje punktum, er formulert slik at to kumulative vilkår må være oppfylt for at nettselskapet får en plikt til å trekke tilbake hele eller deler av den reserverte kapasiteten eller plassen i kapasitetskøen: Det må (1) foreligge vesentlige endringer eller avvik i oppfyllelsen av modenhetskriteriene, som (2) skyldes forhold som de relevante nettselskapene ikke er direkte eller indirekte ansvarlig for, eller må bære risikoen for. Hvorvidt det er tale om et vesentlig avvik eller en vesentlig endring beror på en konkret vurdering. Den reserverte kapasiteten, eller plassen i kapasitetskøen kan ikke trekkes tilbake dersom endringer eller avvik i oppfyllelsen av modenhetskriteriene skyldes forhold som relevante nettselskap er direkte eller indirekte ansvarlig for, eller må bære risikoen for. I tredje punktum fremkommer det at beslutning om tilbaketrekning skal være skriftlig og skje uten ugrunnet opphold. Departementet legger til grunn at nettselskapet varsler aktøren på forhånd dersom nettselskapet vurderer å trekke tilbake kapasiteten.

I *sjette ledd* er det innført en særskilt dokumentasjonsplikt for modenhetsvurderinger. Plikten gjelder for alle nettselskap med konsesjon etter energiloven kapittel 3. Registreringen skal være skriftlig og skal gjøres løpende. Dokumentasjonen skal oppbevares i minst 20 år. Fristen på 20 år gjelder fra tidspunktet registreringen ble gjort.

9.3 Til ny § 3-5 (Overgangsregel for modenhetsvurdering)

I *første ledd* fremkommer det at også aktører som har fått reservere kapasitet eller plass i en kapasitetskø, eller som har bedt om tilknytning eller økt kapasitet, før plikten til å foreta modenhetsvurderinger etter § 3-4 trådte i kraft (dvs. før endringsforskriften trådte i kraft), omfattes av bestemmelsene i § 3-4.

I *andre ledd* er det fastsatt at de aktuelle aktørene skal sende inn informasjon for å dokumentere at de oppfyller modenhetskriteriene, jf. opplistingen i § 3-4 andre ledd, innen en frist på seks måneder. Departementet foreslår at fristen settes til seks måneder etter

tidspunktet for når endringsforskriften trer i kraft. Nettselskapet skal deretter uten ugrunnet opphold gjennomføre en modenheitsvurdering basert på innsendt informasjon. Det er ikke et krav at nettselskapet skal ha gjennomført modenheitsvurderingen før fristen, for at aktøren skal beholde sin opprinnelige reservasjon eller plass i kapasitetskø i perioden frem til nettselskapet er ferdige med sin modenheitsvurdering. Aktører som blir vurdert som modne, beholder sin opprinnelige reservasjon eller plass i kapasitetskøen. Aktører som ikke sender inn informasjon innen fristen, eller som ikke blir vurdert som modne, mister sin reserverte kapasitet eller plass i kapasitetskøen. Beslutningen fra nettselskapet kan gjelde hele eller av kapasiteten.

9.4 Til ny § 3-6 (Krav til registrering og rapportering av tidsbruk for tilknytninger)

I første ledd innføres det en registreringsplikt for ulike datoer i tilknytningsprosessen. Det er presisert atplikten er avgrenset til å gjelde for nettselskap med inntektsramme. Dette vil si nettselskapene som er omfattet av inntektsrammereguleringen i forskrift om kontroll av nettvirksomhet. Nettselskapene plikter å registrere datoer for alle meldinger om tilknytning under 1 MW, herunder både for melding om ny tilknytning og melding om endring av eksisterende tilknytning. I bokstav a til f oppstilles hvilke deler av tilknytningsprosessen nettselskapet plikter å registrere dato for. Dette er en skal-bestemmelse, og innebærer dermed en plikt for nettselskapene til å registrere alle datoene i bokstav a til f. I de tilfeller en kunde ber om en kapasitetsendring som ikke er anleggsbidragspliktig, gjelder ikke kravet i bokstav c og d, og dette er nærmere presisert i annet ledd.

I henhold til bokstav a skal datoen den endelige meldingen om installasjonsarbeid ble mottatt i nettselskapets meldingsbehandlingssystem registreres. Dette blir startpunktet for målingen av nettselskapets tidsbruk for tilknytning. Bakgrunnen for at det er presisert at det er endelig melding som skal benyttes som starttidspunkt er at det i noen tilfeller sendes inn mangelfulle meldinger eller at det gjøres endringer fra kundens side.

I henhold til bokstav b skal tidspunktet meldingen om installasjonsarbeid blir godkjent av nettselskapet som registreres. I de tilfeller kapasitetsendringen ikke er anleggsbidragspliktig, skal nettselskapet likevel gi kunden tilbakemelding om endringen kan gjennomføres eller ikke. Dette gjøres i mange tilfeller ved at melding om installasjonsarbeid godkjennes eller avvises. Det er dette tidspunktet, altså datoen meldingen godkjennes, som skal registreres.

I henhold til bokstav c skal datoen for når nettselskapet sender tilbud om anleggsbidrag til kunden registreres. Dette gjelder i tilfeller der kundens ønske om kapasitetsendring er anleggsbidragspliktig etter forskrift om kontroll av nettvirksomhet § 16-1. Dette omfatter både aktører som utløser anleggsbidrag, og aktører som tilknyttes et anleggsbidragsfinansiert nettanlegg.

Det følger av bokstav d at i tilfeller der kundens ønske om kapasitetsendring er anleggsbidragspliktig etter forskrift om kontroll av nettvirksomhet § 16-1, skal det registreres dato for når kunden aksepterer tilbudet om anleggsbidrag. Dette omfatter både aktører som utløser anleggsbidrag, og aktører som tilknyttes et anleggsbidragsfinansiert nettanlegg.

I henhold til bokstav e skal datoen for når anlegget er klart for spenningssetting fra nettselskapets side registreres. Ved kapasitetsendringer som innebærer at nettselskapet må gjøre tiltak i eget nett, vil tidspunktet for registreringen være fra når nettselskapet har gjort det som er nødvendig for at kunden kan få gjennomført sin etterspurte endring.

I henhold til bokstav f skal datoen nettselskapets nettanlegg er spenningssatt registreres. Dette vil typisk være datoen hvor kundens installatør kobler til måleren.

I *andre ledd* første punktum presiseres det at der en tilknytning ikke er anleggsbidragspliktig, skal tidspunktene regulert i bokstav c og d i første ledd ikke registreres. Dette fordi det ikke vil være data å registrere, ettersom kapasitetsendringen ikke er anleggsbidragspliktig. Videre pålegges nettselskapene i henhold til annet punktum å registrere om det er en ny tilknytning eller endring av eksisterende tilknytning. Videre presiseres i tredje punktum at kapasitetsendringen for hver enkelt tilknytning skal registreres.

I *tredje ledd* innføres det en rapporteringsplikt for nettselskapene knyttet til de registrerte dataene i første og annet ledd. Alle de registrerte delene av tilknytningsprosessen skal rapporteres til Reguleringsmyndigheten for energi (RME). Det foreslås en tidsfrist for rapportering til RME på en måned etter at anlegget er spenningssatt, slik at nettselskapene får tid til å samle dataene. RME fastsetter hva slags format det skal rapporteres inn på, og det presiseres at innrapporteringen av data om kapasitetsendringen skal være i kilowatt. Dette innebærer at dersom kapasitetsendringen er angitt i ampere i meldingen, må nettselskapene regne om til kilowatt før det innrapporteres til RME.

I tredje ledd tredje punktum er det fastsatt at rapporteringsplikten overfor RME i tredje ledd begynner å gjelde fra og med seks måneder etter at endringsforskriften er satt i kraft. Dette slik at det vil foreligge relevante registrerte data på tidspunktet for rapportering, og slik at nettselskapene får tid til å forberede og innarbeide nødvendige løsninger og formater for rapporteringen

9.5 Til endret § 8-3 (Overtredelsesgebyr)

I *første ledd* foreslås det en endring slik at § 3-4, § 3-5 og § 3-6 inngår i opplistingen av bestemmelser som kan sanksjoneres med overtredelsesgebyr ved overtredelse.

9.6 Til endret § 8-4 (Straff)

I *første ledd* foreslås det en endring slik at § 3-4, § 3-5 og § 3-6 inngår i opplistingen av bestemmelser som ved overtredelse kan sanksjoneres med straff.

10 Forslag til forskrift om endring i forskrift om netregulering og energimarkedet (NEM)

I

I forskrift av 24. oktober 2019 nr. 1413 om netregulering og energimarkedet (NEM) gjøres følgende endringer:

Kapittel 3. Leverings- og tilknytningsplikt

§ 3-1 andre ledd skal lyde:

Konsesjonæren skal *uten ugrunnet opphold* gjøre nødvendige tiltak for å kunne gjennomføre tilknytning av nye uttakskunder og håndtere forbruksøkninger hos eksisterende kunder.

Ny 3-4 skal lyde:

§ 3-4 Plikt til å foreta modenhetsvurdering

Tilknyttende nettselskap skal uten ugrunnet opphold gjennomføre en modenhetsvurdering av forespørsler om tilknytning eller økt kapasitet for uttak eller innmating av elektrisk energi på 1 MW eller mer. For forespørsler om 30 MW eller mer i distribusjonsnettet, skal overliggende regionalnettselskap gjennomføre vurderingen. For forespørsler om 100 MW eller mer, skal Statnett gjennomføre vurderingen. Plikten gjelder ikke for forespørsler fra et nettselskap.

Modenhetsvurderingen skal som minimum baseres på følgende modenhetskriterier:

- a) reelt kapasitetsbehov
- b) tidspunkt for bruk av kapasiteten
- c) forpliktende fremdriftsplan
- d) status på relevante tillatelser og avtaler
- e) lokalisering, og
- f) finansieringsplan.

Alle modenhetskriterier samt nærmere krav til hvordan kriteriene oppfylles, skal gjøres kjent for nettkundene i en skriftlig og lett tilgjengelig sammenstilling. Nettselskapet skal uten ugrunnet opphold gi skriftlig tilbakemelding på om kriteriene for modenhet er oppfylt.

Dersom nettselskapet vurderer en forespørsel om tilknytning eller økt kapasitet som moden, skal aktøren få reservere kapasitet eller bli tildelt plass i en kapasitetskø. Tildelingen skal baseres på datoen for når nettselskapet er ferdig med sin modenhetsvurdering. Den som har fått reservere kapasitet eller er tildelt plass i kapasitetskø, skal sørge for tilstrekkelig fremdrift i prosjektet for å opprettholde reservasjonen eller tildelt plass. Nettselskapet skal på jevnlig basis be aktøren om rapportering på oppfyllelse av modenhetskriteriene.

Ved vesentlige endringer eller avvik i oppfyllelse av modenhetskriteriene på grunn av forhold som de relevante nettselskapene ikke er direkte eller indirekte ansvarlig for eller må bære risikoen for, skal nettselskapene trekke tilbake reservert kapasitet eller fjerne aktøren fra tildelt plass i kapasitetskøen. Beslutningen kan gjelde hele eller deler av kapasiteten. Tilbaketrekning av reservert kapasitet eller tildelt kjøplass skal meddeles aktøren og relevante nettselskap skriftlig og uten ugrunnet opphold.

Nettselskap med konsesjon etter energiloven kapittel 3 skal registrere forespørsler og oppbevare informasjon om:

- a) ny eller økt kapasitet på 1 MW eller mer,
- b) tidspunktet for reservasjon av kapasitet eller tildelt plass i kapasitetskø
- c) tidspunkt for eventuell tilbaketrekning av reservert kapasitet eller plass i kapasitetskø.
- d) tidspunkt for når nettselskapet er ferdig med modenhetsvurderingen.

Dokumentasjonen etter bokstav a til d skal oppbevares i minst 20 år.

Ny 3-5 skal lyde:

§ 3-5 Overgangsregel for modenhetsvurdering

§ 3-4 skal også gjelde for aktører som har fått reservert kapasitet, plass i kapasitetskøen eller som har sendt forespørsler om tilknytning eller økt kapasitet på 1 MW eller mer, før [dato for når endringsforskriften trer i kraft].

Aktører omfattet av første ledd skal sende inn informasjon for å dokumentere at de oppfyller modenhetskriteriene innen seks måneder fra [dato for når endringsforskriften trer i kraft]. Dersom aktøren ikke sender inn denne informasjonen innen fristen, eller dersom nettselskapet på bakgrunn av innsendt informasjon vurderer at aktøren ikke er moden, skal aktøren miste sin reserverte kapasitet eller plass i kapasitetskøen. Beslutningen kan gjelde hele eller deler av kapasiteten. Dersom nettselskapet vurderer aktøren som moden, vil aktøren beholde sin opprinnelige reservasjon eller plass i kapasitetskø.

Ny § 3-6 skal lyde:

§ 3-6 Krav til registrering og rapportering av tidsbruk for tilknytninger

Nettselskap med inntektsramme skal for hver melding om ny tilknytning og endring av eksisterende tilknytning under 1 MW registrere dato for når:

- a) endelig melding om installasjonsarbeid er mottatt
- b) melding om installasjonsarbeid er godkjent
- c) tilbud om anleggsbidrag er sendt
- d) tilbud om anleggsbidrag er akseptert av kunde
- e) nettselskapets nettanlegg er klar for spenningssetting
- f) nettselskapets nettanlegg er spenningssett

Tidspunktene nevnt i bokstav c og d skal bare registreres ved tilknytninger som er anleggsbidragspliktige, jf. forskrift om kontroll av nettvirksomhet § 16-1. Nettselskapet skal registrere om det er ny tilknytning eller endring av eksisterende tilknytning. Kapasitetsendringen for hver enkelt tilknytning skal registreres.

Data som registreres etter første og annet ledd skal rapporteres til Reguleringsmyndigheten for energi senest en måned etter at anlegget er spenningssett, i et format som er fastsatt av Reguleringsmyndigheten for energi. Kapasitetsendringen for hver enkelt tilknytning eller endring rapporteres i kilowatt. Rapporteringsplikten gjelder fra og med seks måneder etter [dato for når endringsforskriften trer i kraft].

Kapittel 8. Øvrige bestemmelser

§ 8-3 skal lyde:

§ 8-3. Overtredelsesgebyr

Reguleringsmyndigheten for energi kan ilegge overtredelsesgebyr til den som forsettlig eller uaktsomt overtrer eller medvirker til overtredelse av § 3-1, § 3-2, § 3-3, § 3-4, § 3-5, § 3-6, § 4-2 annet ledd, § 4-4, § 4-6, § 4-7 første, annet og tredje ledd, § 4-8, § 4-

9 første ledd første punktum og enkeltvedtak fastsatt etter annet ledd, § 4-10, § 4-11, § 4-14, § 4-15, § 4-16, § 4-17, § 4-18, § 5-2 første ledd, § 5-3, § 5-4, § 5-5, enkeltvedtak fastsatt etter § 6-2 annet ledd, § 7-1 første, annet og femte ledd, § 8-1 første og annet ledd, samt pålegg gitt i medhold av disse bestemmelsene når det i pålegget er særskilt bestemt at overtredelse kan medføre overtredelsesgebyr, jf. energiloven § 10-7 annet ledd.

§ 8-4 første ledd skal lyde:

§ 8-4. Straff

Den som overtrer § 3-1, § 3-2, § 3-3, § 3-4, § 3-5, § 3-6, § 4-2 annet ledd, § 4-4, § 4-6, § 4-7 første, annet og tredje ledd, § 4-8, § 4-9 første ledd første punktum og annet ledd, § 4-10, § 4-11, § 4-14 første ledd, § 5-2 første ledd, § 5-3, § 5-4, § 5-5, § 7-1 første, annet og femte ledd, § 8-1 første og annet ledd, straffes med bøter eller fengsel i inntil 1 år eller begge deler.

II

Forskriften settes i kraft (...)